

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Seurusteluväkivalta

Outokumpulaisten 7.-9. luokkalaisten nuorten kokemukset seurusteluväkivallasta

Anni Mielonen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 05 / 2013

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Anni Mielonen	Sivumäärä 43 ja 2 liitesivua
Työn nimi Seurusteluväkivalta. Outokumpulaisten 7. – 9.luokkalaisten kokemuksia seurusteluväkivalta- lasta	
Ohjaava(t) opettaja(t) Heli Aalto	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Outokummun kaupungin nuorisotoimi, Tarja Kallinen	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni tilaajana toimi Outokummun kaupungin nuorisotoimi. Työni tavoitteena oli selvittää Outokumpulaisten 7.-9. luokkalaisten nuorten kokemuksia seurusteluväkivallasta; onko sitä ollut, tunnistavatko he sen ja osaavatko he toimia, mikäli kohtaavat seurusteluväkivaltaa. Työni toteutettiin määrällisenä tutkimuksena Webropol- nettikyselynä. Opinnäytetyöni yhteistyökumppaneina olivat Outokummun kaupungin peruskoulu sekä Pohjois-Karjalan Ensikoti ry ja sen myötä valtakunnallinen Turvaverkko-hanke. Tarkoituksena oli saada tietoa seurusteluväkivallasta nuorten näkökulmasta ja tuottaa sen kautta jokaiselle kolmelle toimijalle tietoa siitä, kuinka yleistä seurusteluväkivalta on Outokummussa. Tarkoituksena on myös herättää paikallisia toimijoita aiheen ajankohtaisuuteen, jotta jokainen toimija voisi miettiä, kuinka seurusteluväkivaltaa voitaisiin ennaltaehkäistä paremmin. Opinnäytetyöni jää hyödynnettäväksi Outokummun nuorisotoimelle, koulutoimelle sekä Pohjois-Karjalan Ensikodille.</p> <p>Seurusteluväkivalta on ajankohtainen aihe niin paikallisella kuin valtakunnallisellakin tasolla. Nuoruuteen kuuluu keskeisesti seurustelu, joten on tärkeää lisätä nuorten tietoutta siitä mikä suhteessa on oikein ja mikä väärin. Perhe-, lähi-, ja parisuhdeväkivallasta on kirjoitettu paljon ja tehty erilaisia tutkimuksia, seurusteluväkivallasta ei niinkään. Olisi erityisen tärkeää niin itse nuorille, kuin myös nuorten parissa työskenteleville kiinnittää aiheeseen enemmän huomiota ja miettiä, kuinka asiaa pitäisi käsitellä. Aihe ei ole ollenkaan vähäteltävissä, sillä seurusteluväkivallan ehkäisyllä olisi suuria vaikutuksia niin yksilöllisellä kuin yhteisölliselläkin tasolla.</p> <p>Tutkimuksestani nousi huolestuttavia seikkoja esiin. Nuoret eivät esimerkiksi tunnista kunnolla seurusteluväkivallan merkkejä tai he ovat jo kokeneet sitä, mutteivät tiedä miten toimia tai kenen puoleen kääntyä. Toivon opinnäytetyölläni olevan tulevaisuudessa vaikutusta tähän asiaan, jotta seurusteluväkivallan ennaltaehkäisyyn löydettäisiin uusia keinoja, koska sillä olisi vaikutusta nuorten hyvinvointiin. Myös tietoutta seurusteluväkivallasta tulisi lisätä niin nuorten, vanhempien kuin heidän kanssaan toimivienkin keskuudessa ja löytää reittejä, joiden kautta nuoria voitaisiin auttaa.</p>	
Asiasanat nuoruus, päihteet, seurusteluväkivalta, parisuhdeväkivalta	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Anni Mielonen	Number of Pages 43+2
Title Dating Violence.	
Supervisor(s) Heli Aalto	
Subscriber and/or Mentor Youth Work Services in Outokumpu, Youth worker Tarja Kallinen	
Abstract <p>The objective of the thesis was to find out if the students of 7.-9. grades in Outokumpu had experience about dating violence. One of the goals was to find out if they recognize dating violence, if they had experienced it and if they know what to do on demand. The research was done in Webropol online survey and it was based on quantitative working practice. The thesis partners were Outokumpu municipal elementary school and a local association which belongs to The Federation of the Mother and Child homes and shelters. The thesis related to their national project called Turvaverkko. The aim was to obtain information about dating violence from young people's perspective and to provide information for all three partners in this thesis about the fact how common dating violence is in Outokumpu. The other aim is to create awareness among local actors about this issue. The issue is relevant, so anyone can start to think how preventing dating violence could be done better. This thesis is given to Outokumpu Youth Work Services, elementary school and the local organization which belongs to the national Federation of the Mother and Child homes and shelters.</p> <p>Dating violence is an actual matter both at a local and national level. Dating is one part of youth, so it is important to increase young people's knowledge about what is right and what is wrong in a relationship. Many studies about domestic violence, intimate partner violence and marital violence have been conducted, but not about dating violence. It would be particularly important for young people themselves and all the adults, who work with youngsters, to pay more attention to this topic and how things should be handled. The subject is not downplaying at all. Prevention of dating violence works; it would have major impacts on young people's welfare both at an individual and a communal level.</p> <p>The study showed troubling issues. For example, youngsters do not properly recognize what are the signs of dating violence. They have already experienced it but they don't know how to cope with the situation or where to get help. I hope that my thesis will help to find new ways to prevent the dating violence in future. Also I hope that awareness of dating violence will increase among youngsters, parents and those who work with youngsters. In that way the youngsters could be helped better.</p>	
Keywords Youth, Drugs, Dating violence, Domestic Violence	

SISÄLLYS

JOHDANTO	5
1. NUORUUS	6
1.1. Nuoruuden arvot	8
1.2. Ystävyyssuhteiden korostuminen nuoruudessa	8
1.3. Nuoruus ja päihteet	9
2. PARISUHDE- JA SEURUSTELUVÄKIVALTA	12
2.1. Parisuhdeväkivalta	12
2.2. Seurusteluväkivalta	14
2.3. Parisuhdeväkivallan vaikutukset uhriin	15
2.4. Parisuhdeväkivallan vaikutukset yhteisöllisellä tasolla	17
2.5. Taustojen vaikutukset seurusteluväkivaltaan	18
2.6. Lait uhrin turvana	20
3. OPINNÄYTETYÖNI TOTEUTUS	22
3.1. Opinnäytetyöni tavoitteet, tarkoitus ja tutkimuskysymykset	23
3.2. Aineiston keruu	24
3.3. Hypoteesini tälle tutkimukselle	26
4. OPINNÄYTETYÖNI TULOKSET	26
4.1. Kyselyyn vastanneiden taustatiedot	27
4.2. Aiemmat kokemukset perheväkivallasta	31
4.3. Tutkimuskysymykseni	32
5. JOHTOPÄÄTÖKSET	40
6. LOPUKSI	42
LÄHTEET	
LIITTEET	

JOHDANTO

Opinnäytteeni aiheena oli selvittää Outokumpulaisten 7-9. luokkalaisten nuorten kokemuksia seurusteluväkivallasta. Aiemmin opintojeni aikana olin jo törmännyt ilmiöön, joka on kaikkien tiedossa oleva mutta kuitenkin tuntematon aihe. Aiheen tärkeyttä ja ajankohtaisuutta mielestäni myös kuvasi erittäin hyvin se, ettei aiheesta ole tehty tutkimuksia tai kirjoitettu juuri laisinkaan. Aiheen tutkimattomuudesta johtuen, käytän yhtenä teospohjana tälle tutkimukselleni Jenni Niemen (2010) tekemää pro gradu- tutkielmaa seurusteluväkivallasta. Peilaan muun muassa seurusteluväkivallan vaikutuksia yksilölliseen sekä yhteisölliseen tasoon käyttäen apuna parisuhde- ja perheväkivaltaan liittyviä teoksia, koska vaikutukset näissä ovat samankaltaisia.

Opinnäytetyöni tilaajana toimi Outokummun kaupungin nuorisotoimi. Päätimme tehdä seurusteluväkivaltaan liittyen verkkokyselyn, joka järjestettäisiin Outokummun peruskoulussa. Otimme yhteyttä aluksi kuraattori Suvi Vihavaan, josta tuli yhteyshenkilömme koulun puolelta. Kuraattorin kautta hoidettiin suostumuslomakkeet (liite 1.) kotiin täytettäväksi ja takaisin kouluun tuotavaksi. Kuraattori auttoi järjestämään koululta tilaa ja aikaa kyselyn toteuttamiseen. Suostumuslomakkeeseen liittyvät asiat koimme parhaimmaksi hoitaa koulun kautta, koska yhteyshenkilö koululta lisää luotettavuutta ja vanhempiin oli helpompi saada yhteys kuraattorin kautta. Opinnäytetyöni kolmas yhteistyökumppani oli Pohjois-Karjalan Ensikoti ry. Pohjois-Karjalan Ensikodilla oli Ensi- ja turvakotien liiton alainen Turvaverkko-hanke menossa, jonka aiheena oli nuorten seurusteluväkivalta. Pohjois-Karjalan Ensikoti ry:n kautta saimme nuorille materiaalia ja infoa, jotka jaettiin kyselyyn osallistuneille nuorille. Materiaalia jätettiin myös koululle sekä nuorisotalolle.

Opinnäytetyöni tuo jokaiselle kolmelle toimijalle tietoa siitä, kuinka yleinen ilmiö seurusteluväkivalta Outokummussa on ja millaista tietoa nuoret kaipaavat asian tiimoilta. Tutkimustulosten avulla on tarkoitus pyrkiä ennaltaehkäisemään seurusteluväkivaltaa, lisätä tietoutta niin nuorille kuin heidän kanssaan toimiville tahoille sekä kehittää uusia menetelmiä aiheen tematiikkaan liittyen. Toisena tavoitteena opinnäytetyölleni on myös herättää eri toimijoita kyseisen ilmiön olemassaolosta ja ajankohtaisuudesta. Aihetta on tutkittu erittäin vähän eikä siitä ole juuri kirjoitettu. Seurustelusuhteiden aloittaminen kuuluu nuoruuteen, jolloin seurusteluväkivalta saattaa tulla nuoren koh-

dattavaksi. Ennaltaehkäistäessä seurusteluväkivaltaa voitaisiin säästyä monelta aikuisiän ongelmalta niin yksilöllisellä kuin yhteisölliselläkin tasolla.

1. NUORUUS

Nuoruus on siirtymävaihe lapsuudesta aikuisuuteen. Muutosvaiheeseen liittyy merkittäviä biologisia, psykologisia ja kognitiivisia muutoksia, joilla on vaikutus nuoren kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Nuoruus on haastava kehitysvaihe, jonka aikana luodaan pohja tulevaisuudelle, myöhemmälle elämäntyylille ja terveyskäyttäytymiselle. Nuoren kokonaisvaltainen hyvinvointi on monimutkainen ilmiö, johon vaikuttavat muun muassa nuoren oma itseluottamus, omat vaatimukset itseään kohtaan, oman perheen toimintamallit sekä lähipiirin tuki. Perhe on olennainen osa nuoren yksilöitymisen ja identiteetin kehittymisen kannalta koska perhe muokkaa nuoren arvoja ja antaa roolimalleja jo pienestä pitäen. Hyvä naapurusto ja muu sosiaalinen verkosto tarjoavat nuorelle yhteisöllisyyttä, sosiaalista tukea sekä käyttäytymismalleja, joihin nuori voi samaistua oman perheen käyttäytymismallien lisäksi. Nuorten etsiessä itsenäisyyttä perheestään he samalla tarvitsevat turvaa ja pysyvyyttä kotona, mikä taas voi aiheuttaa. (Lepistö 2010, 18–19.)

Nuoruus on aikaa, jolloin pitää ikään kuin uudestaan opetella elämään. Nuoren on opittava ohjaamaan omaa elämäänsä yksilöllisyytensä kautta yhä tietoisemmin suhteessa muihin ihmisiin. Tämä oppiminen jatkuu läpi elämän, mutta nuoruudessa se on erityisen kiihkeää, koska yksilöllisyyden valmistelu- ja kokeilu-aika alkaa nuoruudessa. (Dunderfelt 2011, 84–85.)

Nuoruus voidaan jakaa esimerkiksi kolmeen jaksoon, jossa jokaisessa on nuorelle ihmiselle uusia haasteita ja tehtäviä. Ensimmäinen on nuoruusiän varhaisvaihe, jolloin nuori on 12–15-vuotias. Tätä jaksoa voidaan kutsua ihmissuhteiden kriisiksi. Tuolloin alkaa varsinainen biologinen murrosikä, protestointi vanhempia ja muita auktoriteetteja vastaan sekä uusien ystävyyssuhteiden muodostus ikätovereiden kanssa. Tällöin osa lapsuusajan ystävistä saattaa jäädä pois ja tilalle tulla uusia. Seuraava jakso on nuoruusiän keskivaihe, jolloin nuori on 15–18-vuotias. Tähän vaiheeseen

kuuluu olennaisena osana identiteettikriisi. Nuori ihastuu ja samaistuu herkästi, minäkokemukset selkiintyvät, omia rajoja koetellaan ja syvällisempien ihmissuhteiden, kuten seurustelukumppanin löytyminen mahdollistuu. Viimeinen nuoruusiän jakso on nuoruusiän loppuvaihe, jolloin 18–20- vuotiaalla nuorella on ideologinen kriisi menossa. Silloin nuori aloittaa itsenäistä elämäänsä ja pohdiskelee omaa asemaansa maailmassa. Tämä jakso on myös eräänlainen seestymisvaihe. (Dunderfelt 2011, 84–85.)

Nuoruusikä on myös ensimmäisen kolmen ikävuoden ohella tärkein vaihe persoonallisuuden kehityksessä ja muodostumisessa. Tällä tarkoitetaan suhteellisen pysyviä taipumuksia ajatella, tuntea ja käyttäytyä. Kehitykseen kuuluu, että lapsi ymmärtää olevansa vanhemmistaan erillinen yksilö. Nuoren on kehityttävä omaksi persoonakseen, jolla on omia mielipiteitä, asenteita ja mieltymyksiä, jotka saattavat erota huomattavasti omista vanhemmista. Varhaisnuori on vielä kypsyvätön eikä kehitystä voi kiirehtiä. Nuoret elävät hetkessä toiminnan ollessa lyhytjännitteistä, jolloin asioista edetään nopeasti toiseen. Energiaa, uhoa ja voimakkaita tunteita riittää. Nuoren päähän pälkähtää ideoita, jotka sillä hetkellä tuntuvat loistavilta ajatuksilta. Siksi ne toteutetaan ennakkoluulottomasti, jolloin erehdyksiä ja virheitä sattuu. Nuorella ei ole täyttää harkinta- ja riskinarviointikykyä tai syy- ja seuraussuhteiden ymmärrystä vielä riittävästi. Nuoruus on myös riskialtista aikaa, jolloin nuori voi ajautua väärään seuraan tai tehdä asioita, joita ei oikeasti haluaisi tehdä. Esimerkiksi ryhmäpaine voi aiheuttaa tällaista. Aikuistuminen ja lapsen maailman taakse jättäminen edellyttävät myös eräänlaista luopumista. Nuori alkaa ymmärtää, etteivät vanhemmat ole välttämättä hänen elämänsä tärkeimpiä ihmisiä. Tällöin nuori joutuu irrottautumaan osaksi vanhemmistaan ja hankkimaan hänelle uusia, tärkeitä ihmisiä rinnalleen. (Aaltonen & Ojanen & Vihunen & Vilén 1999, 81–93.)

Nuoruus on yksi ihmisen elämän aikana tapahtuvista kehitysvaiheista. Keskeisimmät kehitystehtävät nuoruudessa ovat omista vanhemmista irtautuminen, lisääntyvä turvautuminen ikätovereihin, sopeutuminen murrosiän fyysisiin ja henkisiin muutoksiin sekä oman seksuaalisen identiteetin jäsentäminen. Nuoruus voidaan jakaa kolmeen eri osuuteen: varhaisnuoruus, nuoruus ja jälkinuoruus. Varhaisnuoruuteen kuuluu puberteetin käynnistyminen, jolloin keskeisimpänä kehitystehtävänä on työstää muuttuvaa suhdetta omaan kehoon. Tyypillisiä piirteitä varhaisnuorelle ovat mielialan voimakkaat vaihtelut, ristiriidat läheisten kuten vanhempien kanssa, itsekeskeisyys ja

mustavalkoinen ajattelutapa sekä vahva leimautuminen ikätovereihin. Varsinaisessa nuoruudessa nuoren ajatukset selkeytyvät omaan itseensä ja seksuaalisuuteen sekä omiin vanhempiin nähden. Jälkinuoruuden kehitystehtäviin taas kuuluu lopullisen aikuisen persoonan kehittyminen, oman yksilöllisen minän ja identiteetin muodostuminen, konkreettinen irrottautuminen lapsuuden kodista ja sen kautta itsenäistyminen. (Aalto- Setälä & Marttunen 2007, 207–208.)

1.1 Nuoruuden arvot

Nuoruudessa käsitys kaikesta laajenee, jolloin menneiden, nykyisten ja tulevien tapahtumien jäsentäminen paranee. Samalla myös kriittisyys ja aiemmin opitun kyseenalaistaminen kasvaa. Tällöin nuori harjoittelee itsenäistä ajattelua. Ajattelu on tässä vaiheessa kuitenkin pelkistettyä ja mustavalkoista; asiat ja ihmiset nähdään joko hyvänä tai pahana, niiden välissä ei ole ollenkaan harmaata, välimuotoja asioille ei ole. Nuoret saattavat myös olla ehdottomia omissa mielipiteissään, eivätkä osaa katsoa asioita lainkaan muiden näkökulmasta. Ikätoverit sekä muut kodin ulkopuoliset mallit tarjoavat nuorelle vaihtoehtoja arvojen, elämäntapojen ja uskomisen tavoista; nuori haluaa löytää kohteen, jonka arvoihin hän voi sitoutua. Tällöin kohteena eivät ole automaattisesti oman kodin arvot tai elämäntavat. Nuori ei halua valmista pakettia vanhempien elämäntavasta, arvoista tai uskomisen tavoista, vaan nuori haluaa löytää oman yksilöllisen tiensä ja maailmankatsomuksensa. Nuorelle alkaa kehittyä moraalisia velvoitteita, jotka perustuvat ihmissuhteisiin. Erityisesti kaverisuhteissa luottamuksen ja lojaalisuuden ylläpito on tärkeää. (MLL Vanhempainnetti 2013.)

1.2 Ystävyyssuhteiden korostuminen nuoruudessa

Nuoruusiässä ikätoverit tulevat entistä tärkeämmiksi; vanhempien jäädessä takalalle ystävyyssuhteet korostuvat. Nuoruus on tyypillisesti irtautumista vanhemmista ja institutionaalisten auktoriteettisuhteiden haastamista. Nuorten ystävyyssuhteet eivät rakennu kuitenkaan tyhjiössä – irrallisina muista suhteista, verkostoista ja yhteisöistä, joissa nuori on osallisena. Ystävyyssuhteet ovat vertaissuhteita, jolloin ne ovat monella tapaa suhteessa sukupolvien välisessä vuorovaikutuksessa rakentuviin ar-

voihin, normeihin ja moraaliin. Ystävyys-suhteiden on katsottu nykyään muodostuvan yksilöllisten valintojen kautta, jolloin jokainen valitsee itse omat ystävänsä ja kavერიpiirinsä. On kuitenkin kiistatonta, että nuorten keskinäiset ystävyys-suhteet ovat merkittävässä roolissa nuorten oman elämän ja hyvinvoinnin kannalta. Nuori on paljon onnellisempi omistaessaan hyviä ystäviä, toisin kuin sellainen nuori, jolla ei ole ollenkaan ystäviä. (Nuorisotutkimusseura 2013.)

Ystävät korvaavat osittain vanhemmat ja ovat myös tietyllä tavoin apuna minuuden rakentamisessa. Nuoret ovat toisilleen vertaisia; omista mielen ja kehon muutoksista voidaan keskustella helpommin ja tasavertaisemmin ystävän kuin esimerkiksi oman vanhemman tai muun sukulaisen kanssa. Ystäville on usein helpompi puhua vaikeammista aiheista, kuin omille vanhemmilleen. Ystävyys-suhteet ovat kuin eräänlaista harjoitusta tulevia läheisiä ihmissuhteita varten, esimerkiksi parisuhdetta. Ystävyys-suhteet voivat vahvistaa parhaassa tapauksessa nuoren hyvinvointia, mutta huonoimmassa tapauksessa heikentää sitä lisäämällä muun muassa ahdistuneisuutta, masentuneisuutta ja painetta esimerkiksi siitä, kuinka käyttäytyä ja pukeutua. (Rahkonen 2010, 21.)

Sosiaalinen tausta vaikuttaa paljon nuoren ystäväpiiriin, seurustelua koskeviin valintoihin sekä käsityksiin parisuhteista. Mikäli nuoren ystävät ja muu lähipiiri hyväksyvät ihastuksen kohteen, he saattavat osaltaan edesauttaa lähentymistä ja suhteen vakavoitumista. Jos ystävät taas eivät kunnolla hyväksy suhdetta, he saattavat ilmaista mielipiteensä kärkevästi ja jopa puuttua seurustelusuhteeseen, jolloin seurustelusuhde voi päättyä herkemmin. Muiden läheisten ihmisten mielipide on nuorille tärkeä, ja se väistämättä vaikuttaa nuoren ihmissuhteisiin. (Aaltonen 2012, 110.)

1.3 Nuoruus ja päihteet

Suomalaiset ovat tunnettuja juomakulttuuristaan ja alkoholin käyttö onkin suuri ongelma Suomessa. Se on yksi yleisimmistä kuolinsyistä työikäisillä ihmisillä. Nuorilla ihmisillä on jopa viisinkertainen riski siihen, että alkoholi muiden päihteiden ohella aiheuttaa riippuvuutta. Nuoret ovat vielä kehitykseltään kesken, mikä vaikuttaa muun muassa keskushermoston toimintaan. Alkoholin varhaisella käytöllä voi olla myös

suuria vaikutuksia negatiivisessa mielessä koulunkäyntiin ja ihmissuhteisiin. Se voi lisätä huomattavasti riskiä joutua onnettomuuksiin, väkivallan uhriksi tai sen tekijäksi. Nuoruudessa koetaan vahvaa yhteyttä kaveriporukkaan ja halutaan kuulua johonkin ryhmään. Tällöin myös alkoholin ja muiden päihteiden käytön kokeilu on tyypillistä. Kynnys kieltäytyä kokeilemasta on suuri, jos kaikki muut haluavat kokeilla. Alkoholi voi myös vahvistaa kaveripiiriin kuulumista, koska edellisiltojen kokemusten kertaus ja kannisekoilujen läpikäyminen vahvistaa tietynlaista me-henkeä. (Selin 8.10.2012.)

Juominen perustuu yleensä, varsinkin nuorten kohdalla kavereihin ja kaverisuhteiden vahvistamiseen. Se on tietynlainen irtiotto arjesta; päihtyneenä voi tehdä asioita ja jakaa tunteita, joihin ei selvin päin olisi aikaa tai uskallusta. (Maunu 29.10.2012.)

Päihteiden käyttö aiheuttaa sekä haittoja että riippuvuutta, jotka ovat kaksi erillistä asiaa. Perinnölliset tekijät eivät vaikuta nuoren päihteiden käytön aloittamiseen, mutta niillä on merkitystä päihteiden käytön jatkumiseen ja riippuvuuden kehittymiseen. Kun nuori alkaa käyttää alkoholia tai muita päihteitä, nuori omaksuu samalla tietynlaisen elämäntavan, johon kuuluu alkoholin tai muiden päihteiden käyttö. Siitä voi kehittyä tapa, joka vie aikaa esimerkiksi harrastuksilta, vaikuttaa koulunkäyntiin ja jopa kokonaisvaltaisesti nuoren elämään. Mitä nuorempa päihteille altistutaan, sitä suurempi on päihderiippuvuuden riski. Nuoren aivot voivat tehokkaasti oppia päihteidenkäyttöä, mikäli sen annetaan tapahtua. Päihderiippuvuus kehittyy nuorilla aikuisia herkemmin ja helpommin, koska varsinkin murrosiässä mielihyvämuisti aivoissa on erityisen herkkä. (Terveystieteiden tutkimuskeskus b 2013.)

Alkoholin ohella, yksi yleisimmistä päihteistä mitä nuoret käyttävät ja kokeilevat, on tupakka. Syyt tupakanpolton kokeiluun ovat samat kuin alkoholin; kokeilunhalu kaveriporukassa ja siitä syntyvä sosiaalinen paine. Kaikkiin päihteisiin on jo lapsuudesta asti syntynyt jonkinlainen mielikuva; kotoa ja kavereilta saadut mallit sekä sosiaalinen media synnyttävät meissä kaikissa jonkinlaisia ajatuksia. Mikäli nämä ajatukset ovat positiivisia ja myönteisiä, kynnys päihteiden kokeiluun ja käytön aloittamiseen on matalampi. Nuoruudessa kehityksen ollessa vielä kesken, se tekee nuorista erityisen herkkiä alkoholin, tupakan ja muiden päihteiden haittavaikutuksille sekä riippuvuuden syntymiselle. Näistä erityisesti tupakan sisältämä nikotiini aiheuttaa sekä fyysisen, psyykkisen että sosiaalisen riippuvuuden. Nikotiinin vieroitusoireet aiheuttavat ärty-

mystä ja keskittymisvaikeuksia, jotka puolestaan vaikeuttavat koulunkäyntiä, mahdollista työntekoa ja vapaa-ajasta nauttimista. Riippuvuuden syntyminen on myös yksilökohtaista. Toiselle se on muutama savuke, osalle ei taas koskaan synny riippuvuutta. Tupakointi vaikuttaa myös kasvuun ja kehitykseen ja on vaarallista kaikkien, mutta erityisesti nuorten kohdalla. Se voi estää keuhkojen kehittymisen täyteen mittaansa ja siten alentaa keuhkojen toimintakykyä. Tällöin sairauksista paraneminen on hitaampaa eivätkä lihakset saa tarpeeksi happea, jolloin urheilusuoritukset ja kestävyys heikkenevät. Hampaat voivat värjäytyä ja hengitys haista, iho huonontuu ja teini-ikäisillä on tupakoinnin myötä suurempi riski aikuisiän vyötärölihavuuteen. Tupakka on myös tunnettu aiheuttaja erilaisissa syövissä ja muissa vakavissa sairauksissa, kuten keuhkohtaumataudissa tai sydän- ja verenkiertoelinten sairauksissa. Näitä ei ehkä nuorena tule ajateltua tai niistä ei yksinkertaisesti vielä välitä. (Ollila 14.11.2013.)

Tupakan ja alkoholin ohella nuoret kokeilevat valitettavasti myös muita huumeita tai sekakäyttöä. Erilaisia päihteitä on nykyään helposti saatavilla ja ne yleistyvät koko ajan. Huumekokeiluja tehdään uteliaisuuden ja jännityksen vuoksi, vaikka ne voivat olla jopa vaarallisempia kuin tupakka- ja alkoholikokeilut. Tässäkin osasyynä voi olla juuri kaveripiirin sosiaalinen paine. Huumeet ovat nousseet ihmisten keskuudessa, erityisesti sosiaalisessa mediassa, suvaitummiksi kuin ennen mikä myös omalta osaltaan laskee kynnystä niiden kokeiluun. Yksi suuri syy huumeiden ja sekakäytön aloitukseen on, että niistä etsitään lisää helpotusta ja ratkaisua omaan pahaan oloon ja ahdistukseen, kun tupakka ja alkoholi eivät siihen enää pysty. Ne ovat eräänlainen pakokeino arjesta ja ongelmista, jolloin kaikki paha unohtuu ainakin hetkeksi. Huumeiden ja sekakäytön vaikutukset saattavat olla ennalta arvaamattomia. Nuori saattaa muuttua arvaamattomaksi, jopa aggressiiviseksi. Eri päihteiden käyttö on tuuripeiliä ja riskinottamista, koska huumeiden puhtaus vaihtelee suuresti ja pientenkin annosten yhteisvaikutus saattaa olla hengenvaarallinen ja johtaa jopa kuolemaan. (Kattaja 14.12.2012.)

Tunnetuimpia huumausaineita ovat kannabis, amfetamiini, kokaiini, opiaatit ja erilaiset lääkkeet ja niiden sekakäyttö. Eri huumeilla on erilaiset vaikutukset, mutta yleensä ne ovat piristäviä, energisoivia, rentouttavia, rauhoittavia tai ne voivat laajentaa

tajunta- ja tunnetiloja sekä herkistää ja vääristää aistikokemuksia. Jotkut voivat aiheuttaa myös hallusinaatioita. (Irti Huumeista ry 2013.)

Kaikilla nuoruudenaikaisilla päihteiden käytöllä on vahva yhteys psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Päihteiden käytön johdosta nuoret voivat altistua herkemmin tapaturmille, kuolemaan, väkivallalle, seksuaaliselle hyväksikäytölle ja sukupuolitaudeille sekä suunnittelemattomille raskauksille. Jokainen nuori pystyy itse vaikuttamaan omaan suhtautumiseensa päihteitä kohtaan, sekä niiden käyttöön. (Terveystieteiden tutkimuskeskus b 2013.)

2. PARISUHDE- JA SEURUSTELUVÄKIVALTA

2.1 Parisuhdeväkivalta

Parisuhdeväkivalta on sekä yksilöllinen, että yhteiskunnallinen ongelma. Se on samaan aikaan toisaalta tunnistettu mutta kuitenkin yhä tuntematon ilmiö. Sosiaalisena ongelmana väkivalta on vaikea saada esiin ja kohdata. Ihmiset eivät ota helposti väkivaltaa puheeksi oma-aloitteisesti eivätkä pyydä apua pelon, häpeän tai syyllisyyden vuoksi. Parisuhteessa väkivalta tapahtuu usein muiden katseilta piilossa, neljän seinän sisällä. Sille ei yleensä ole ulkopuolisia todistajia, toisin kuin kadulla tapahtuvassa väkivallassa. (Hannus & Mehtola & Natunen & Ojuri toim. 2011, 9-15.)

Parisuhdeväkivalta ei ole yhtenäinen ilmiö. Väkivallan muotoja on erilaisia. Ne vaihtelevat sen mukaan, kuinka kauan väkivalta on kestänyt, millaisia kontrollin ja alistamisen muotoja väkivaltaan liittyy, millaisia taustatekijöitä väkivallan takana on ja kuinka väkivalta vaikuttaa kokijaan. Tyypillisiä muotoja ovat lyöminen, potkiminen, kuristaminen ja eristäminen muusta maailmasta sekä seksuaalinen väkivalta. (Hannus ym. 2011, 23.)

Seksuaalinen väkivalta sisältää seksuaalisen uhan lisäksi kaiken tahdonvastaisen toiminnan kiristyksestä raiskaukseen. Erilaisia muotoja ovat raiskaus, seksuaalinen väkisin koskettelu, pakottaminen seksuaalisiin tekoihin tai kohteleva seksiohjelmien

na. Se voi myös olla halventamista, haukkumista tai ruumiinosien arviointia ja vertailua. Väkivallantekijä voi myös pahoinpitelyn päätteeksi pakottaa seksiin ja yhdyntään tai vaatia sitä esimerkiksi sovinnon merkiksi. (Hannus ym. 2011, 49.)

Parisuhdeväkivallassa on havaittavissa neljä erillistä väkivallan muotoa. Ne ovat lähisuhdeterrori, väkivaltainen puolustautuminen kumppanin väkivaltaa ja kontrollia vastaan, tilanneväkivalta sekä molemminpuolinen väkivaltainen kontrolli. Kaksi ensimmäistä muotoa kohdistuvat pääasiassa naisiin, harvemmin miehiin. Kahdessa viimeisessä väkivallan muodossa molemmat puolisot voivat olla sekä kokijoita, että tekijöitä. Tilannekohtainen väkivalta viittaa sellaiseen tilanteeseen, jossa puolisoiden ollessa eri mieltä, he voivat satunnaisesti käyttää väkivaltaa toisiaan kohtaan. Tällöin kyseessä ei ole halusta kontrolloida puolisoa, vaan tapahtumaketju on täysin tilanne-riippuvainen. Väkivaltainen kontrolli on joko miehen tai naisen harjoittamaa kontrollia, väkivaltaa ja valtataistelua. (Hannus ym. 2011, 24–25.)

Lähisuhdeterrorilla tarkoitetaan vakavinta ja tuhoisinta lähisuhdeväkivallan muotoa. Tyypillistä lähisuhdeterrorille ovat vakavat väkivallan teot, toisen perheenjäsenen tai läheisen alistaminen ja uhrin traumatisoiminen. Väkivalta voidaan lukea terroriksi, kun yksi tai useampi yllä mainituista ehdoista täyttyy. Ominaista terrorille on, ettei siihen liity välttämättä vakavaa fyysistä väkivaltaa. Lähisuhdeterrori voi olla luonteeltaan pääasiassa henkistä ja uhkailuun pohjautuvaa. (Säävälä 2.9.2009.)

Parisuhdeväkivalta on erityisen haavoittavaa, sillä se tapahtuu intiimissä suhteessa sellaisen henkilön tekemänä, jolta odotetaan rakkautta, huolenpitoa ja turvaa eikä väkivaltaa. Suhteessa saattaa olla rauhallisia kausia, mutta väkivaltainen käytös ja uhkailut aktivoituvat ristiriitatilanteissa helposti uudelleen. Jatkuessaan se muuttuu usein rajummaksi ja seurauksiltaan valitettavasti vakavammaksi. Se voi myös muuttaa muotoaan esimerkiksi fyysisestä väkivallasta henkiseen tai päinvastoin. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinninlaitos a 2013.)

Vuonna 2005 poliisin tietoon tulleissa perheväkivaltarikoksissa uhreja oli 4109, joista naisia oli 3195. Perheväkivaltaa kokeneista uhreista 307 oli alle 14-vuotiaita ja 236 15–20-vuotiaita. Hieman yli puolet näistä tapauksista oli parisuhdeväkivaltaa. Parisuhdeväkivallan 2423 uhrista 11 % oli miehiä eli yhteensä miesuhreja oli 270. Pa-

risuhdeväkivaltaa kokeneiden uhrien joukosta 108 oli 15–20- vuotiaita. (Tilastokeskus a: Poliisin tietoon tullut rikollisuus 2005.)

Vuonna 2013 poliisin tietoon tulleissa lähisuhdeväkivaltarikoksissa oli 6 470 uhria. Lähisuhdeväkivallan uhreista 68,3 prosenttia oli naisia. Lähisuhdeväkivaltaluvut kuvaavat joko samassa asunnossa asuvien tai nykyisten tai entisten perheenjäsenten välistä väkivaltaa. Yli puolet tapauksista oli niin sanottua parisuhdeväkivaltaa. Parisuhdeväkivallan uhreista vain viidennes oli miehiä. (Tilastokeskus b: Katsaus poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tulleet rikollisuuteen 2013.)

2.2 Seurusteluväkivalta

Seurusteluväkivalta tarkoittaa sekä henkistä, että fyysistä väkivaltaista käyttäytymistä. Seurusteluväkivaltaa käyttää joko tyttö- tai poikaystävä seurustelukumppaniaan kohtaan. Tällöin suhteen toinen osapuoli haluaa usein kontrolloida ja hallita seurustelukumppaniaan. Henkistä väkivaltaa on esimerkiksi läheisistä ihmisistä, kuten perheestä ja ystävistä eristäminen. Henkinen väkivalta voi olla myös nimittelyä tai nöyryyttämistä erilaisissa tilanteissa, jolloin uhrin itsetunto ja oma minäkuva kärsii. Se voi tapahtua kasvotusten tai esimerkiksi tekstiviestinä lähetettynä uhkailuna. Fyysinen väkivalta on esimerkiksi lyömistä, hiuksista repimistä, retuuttamista, potkimista tai seksuaalista väkivaltaa. (Nettiturvakoti a, 2013.)

Seurusteluväkivallassa, samoin kuin aikuisten välisessä parisuhdeväkivallassa tapahtumat aiheuttavat sen kokijoissa häpeää ja syyllisyyttä, jolloin ulkopuoliselle kertominen ja avun hakeminen on vaikeaa. Niin nuorille kuin aikuisillekin voi olla epäselvää, mitä seurustelu on, mitkä asiat siihen kuuluvat ja mitkä eivät. Varsinkin nuorille kokemattomuuden myöntäminen ja avun vastaanottaminen voi olla vaikeaa elämäntilanteessa, jossa he pyrkivät itsenäistymään ja hakemaan omaa paikkaansa perheen ulkopuolella. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos a 2013.)

Kaveripiirin sosiaalisen paineen takia väkivaltaisesta seurustelukumppanista irtautuminen voi olla vaikeaa, koska kuuluminen kaveripiiriin ja kavereiden arvostus on nuorille tärkeää. Erityisen vaikeaa asioista kertominen voi olla, jos seurustelukumppani

on suosittu ja nuori kokee saavansa suhteen avulla uusia sosiaalisia piirejä ja arvonnousua. Seurustelukumppanien välinen ikäero voi osaltaan vaarantaa kumppanien välisen tasavertaisuuden ja lisätä nuoreen kohdistuvan väkivallan ja hyväksikäytön riskiä. Tällaisessa tapauksessa on riskinä, että nuori alistuu vanhemman osapuolen tahtoon ja tekoihin miellyttääkseen toista osapuolta, vaikkei itse olisi vielä täysin valmis niihin. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos a 2013.)

Seurusteluväkivalta on käytännössä samanlaista, kuin parisuhdeväkivalta. Seurusteluväkivalta- nimikettä käytetään kuitenkin enemmän nuorten ihmisten parisuhteista. Etsiessäni tähän tutkimukseeni lähdepohjaa kirjallisuudesta, seurusteluväkivalta- nimikkeellä ei löytynyt teoksia. Internetistä tietoa löytyi hieman enemmän. On huolestuttavaa ettei asiaa ole käsitelty nuorten ihmisten näkökulmasta, koska kyseessä on ajankohtainen ja iso asia. Miksi siitä ei ole kirjoitettu tai julkaistu juuri laisinkaan materiaalia? Nuoret ovat aina seurustelleet toisiensa kanssa ja se kuuluu yhtenä osana nuoruuteen. Tällä hetkellä nuorille ei ole saatavilla juuri lainkaan tietoa tai materiaalia siitä, mitkä asiat kuuluvat hyvään suhteeseen ja mitkä eivät.

Nuorten kokema seurusteluväkivalta on aina rikos, johon jokaisella aikuisella ja muulla väkivallasta tietävällä henkilöllä on velvollisuus puuttua. Pahoinpitely parisuhteessa on aina virallisen syytteen alainen rikos, myös alaikäisten henkilöiden välisissä seurustelusuhteissa. Pelkkä rikosoikeudellinen asian selvittäminen ei ole nuorten hyvinvoinnin kannalta järkevää eikä sen takaamisen puolestakaan riittävä toimenpide. Mikäli väkivaltaan ei puututa, tekijä käyttää sitä myös mitä todennäköisimmin seuraavissa seurustelusuhteessaan. Jokainen seurusteluväkivaltaa kokenut nuori tarvitsee laaja-alaista apua ja tukea eron jälkeen. (Aaltonen 2012, 123.)

2.3 Parisuhdeväkivallan vaikutukset uhriin

Seurustelu-, parisuhde- ja perheväkivaltaa kokenut nuori voi kokea monia erilaisia ongelmia. Väkivallan kokemukset saattavat aiheuttaa ahdistusta, masennusta, dissosiaatiohäiriöitä, post- traumaattisia stressioireita, syömishäiriöitä ja muita mielen- terveysongelmia. Väkivaltaa kokeneella nuorella saattaa esiintyä sulkeutuneisuutta, kovuutta, uhoamista, kostamista, tappeluherkkyyttä, epäluottamusta aikuisia ja muita

ihmisiä kohtaan, yksinäisyyttä sekä kyvyttömyyttä solmia sosiaalisia suhteita. Väki-
valta voi myös lisätä nuoren päihteiden käyttöä. (Lepistö 2010, 29.)

Väkivalta saattaa alkaa määrittämään väkivallan kohteeksi joutuneen käyttäytymistä; mitä hän voi sanoa, mitä tuntea, missä ja kenen kanssa liikkua ja kuinka esimerkiksi pukeutua. Jokainen väkivallan teko vahvistaa vallan epätasapainoa: väkivallan tekijän määräysvalta ja asema vahvistuu samalla kun uhrin asema heikkenee. Uhrin omanarvontunto on väkivallan tekijän kämmenellä ja se aiheuttaa uhrille emotionaalista riippuvuutta väkivallan tekijästä. Tämä vaikeuttaa suhteesta lähtöä ja väkivallasta kertomista ulkopuoliselle henkilölle. Tyypillistä parisuhdeväkivallan uhrille on olla varuillaan, lukea väkivallantekijän käyttäytymistä ja kontrolloida omaa käytöstään jatkuvasti väkivallan tekijän mukaan. Uhri voi yrittää muuttua näkymättömäksi, pyrkiä myötäilemään väkivallan aiheuttajan mielialoja ja ennakoimaan tilanteita, joiden tietää ärsyttävän tekijää. Uhri voi alkaa miettimään, mikä hänessä on vikana. Oma elämä saattaa tuntua epätodelliselta ja jopa mielenterveys voi horjua, varsinkin tekijän kyseenalaistaessa sen. Normaalin ja epänormaalin raja häviää. Uhri ei enää tunnista, kuka ja millainen hän on, mitä hän osaa ja mitä ei, mitä hän voi tehdä ja mitä ei. Uhrin oma minuus häviää. Mustelmat ja ruhjeet paranevat ajan kanssa, henkiset arvet eivät. Parisuhdeväkivalta traumatisoi uhrin kokonaisuudessaan. (Hannus ym. 2011, 45–47.)

Lähisuhdeväkivalta vaikuttaa monin tavoin kaikkien osallisten, niin uhrin kuin tekijänkin hyvinvointiin ja terveyteen. Väkivallan kokeminen voi aiheuttaa muun muassa fyysisiä vammoja sekä tunne-elämään, käyttäytymiseen ja seksuaalisuuteen liittyviä ongelmia. Se voi ilmetä myös erilaisina pitkäaikaisina sairauksina. Tunne-elämään ja käyttäytymiseen liittyviä ongelmia voivat olla esimerkiksi masennus, ahdistuneisuus, syömis- ja unihäiriöt, yliaktiivisuus ja korostuneet häpeän sekä syyllisyyden tunteet. Psykkisten seurausten tunnistaminen on erittäin tärkeää uhrin auttamiseksi. Väkivallalle altistuneen ihmisen oireet saattavat muutoin vaikeuttaa tapahtumien käsittelyä. Joskus uhri voi olla tapahtuneeseen nähden luonnottoman tyyni ja välinpitämätön. Hänellä voi myös esiintyä muistikatkoksia, tapahtuneen kieltämistä, lamaannusta tai alistuvaa käyttäytymistä. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos a 2013.)

2.4 Parisuhdeväkivallan vaikutukset yhteisöllisellä tasolla

Väkivallan synnyn selittämiseen käytetään ekologista mallia, joka on otettu käyttöön 1970-luvun lopulla. Aluksi ekologista mallia käytettiin lapsiin kohdistuvan väkivallan ja seuraavaksi nuorisoväkivallan tutkimisessa. Viime aikoina sitä on käytetty myös parisuhdeväkivallan uhrien tutkimisessa. Malli selvittää yksilöllisten ja ympäristötekijöiden välistä suhdetta ja tarkastelee väkivaltaa monitasoisten käyttäytymiseen kohdistuvien vaikutusten tuotteena. (Krug & Dahlberg & Mercy & Zwi & Lozano 2005,31.)

Ekologinen viitekehys valaisee väkivallan moninaisia syitä. Siihen liittyvät perheessä, yhteisössä, sosiaalisissa, kulttuurisissa sekä taloudellisissa oloissa vaikuttavien riskitekijöiden toisiinsa kietoutuminen. Liitettynä kehitykselliseen tarkasteluun malli auttaa ymmärtämään myös eri tekijöiden vaikutusta eri elämänvaiheissa. Väkivallan ja yksilöllisten sekä laajempien sosiaalisten, kulttuuristen ja taloudellisten tekijöiden välisen yhteyden olemassaolo viittaa siihen, että ekologisen mallin eri tasoilla ilmeneviin väkivallan riskitekijöihin vaikuttaminen saattaa edistää samanaikaisesti useamman väkivallan lajin vähenemistä. (Krug ym. 2005, 35.)

Ekologinen malli tutkii niitä yhteisöllisiä yhteyksiä, esimerkiksi koulua, työpaikkaa ja naapurustoa, joissa sosiaaliset suhteet kehittyvät. Se pyrkii löytämään niiden sellaiset ominaispiirteet, jotka liittyvät uhrina tai väkivallan tekijänä olemiseen. Asunnon tiheä vaihtaminen, väestön suuri heterogeenisuus eli yhteisöjä toisiinsa sitovan sosiaalisen ”liiman” vähäisyys sekä suuri väestötiheys ovat esimerkkejä niistä ominaisuuksista, jotka on yhdistetty väkivaltaisuuteen. Myös yhteisöissä, joita leimaavat huumekauppa, korkea työttömyysaste tai laaja sosiaalinen eristyneisyys, jolloin ihmiset eivät esimerkiksi tunne naapureitaan tai ole tekemisissä paikallisyhteisön kanssa, väkivallan todennäköisyys on suurempi. Väkivaltatutkimukset osoittavat, että väkivallan mahdollisuus on suurempi tietyissä yhteisöllisissä oloissa, esimerkiksi köyhillä tai fyysisesti rappeutuneilla alueilla tai kun yhteisöllinen tuki on heikkoa. (Krug ym. 2005,33.)

Ekologisen mallin viimeinen taso tutkii väkivaltaisuuden asteeseen vaikuttavia laajempia yhteiskunnallisia tekijöitä. Yhteiskunnallisia tekijöitä ovat esimerkiksi kulttuuriset normit, jotka hyväksyvät väkivallan käytön konfliktien ratkaisemisen tapana tai

asenteet, jotka pitävät itsemurhaa yksilöllisenä valintana ehkäistävissä olevan väkivaltaisen teon sijasta. Myös erilaiset normit, jotka asettavat vanhempien oikeudet lasten hyvinvoinnin yläpuolelle kuuluvat tähän tasoon. Yhteiskunnassa voivat vaikuttaa myös rakenteet, jotka ovat vakiinnuttaneet miesten ylivallan suhteessa naisiin ja lapsiin tai normit, jotka toimivat poliittisia konflikteja tukevin. Yhteiskunnallisiin tekijöihin kuuluu niin ikään sellainen terveys-, koulutus-, talous- ja sosiaalipolitiikka, joka ylläpitää suurta yhteiskunnallisten ryhmien välistä taloudellista tai sosiaalista eriarvoisuutta. Nämä edellä mainitut asiat kuitenkin ehkä viittaavat enemmän muihin kulttuurisiin, kuin suomalaisuuteen. (Krug ym. 2005,34.)

Kaikentyyppisen väkivallan terveydenhuoltojärjestelmälle aiheuttamaa raskautta, samoin kuin taloudellisen tuottavuuden laskua, on vaikea arvioida täsmällisesti. Käytävissä olevat tutkimustulokset osoittavat, että perhe- ja seksuaalisen väkivallan uhreilla on elämänsä aikana enemmän terveysongelmia, huomattavasti suurempia terveysmenoja ja enemmän poliklinikkakäyntejä kuin niillä, jotka eivät ole kärsineet tällaisesta väkivallasta. Lisäksi tulevat kansantaloudelliset kustannukset joita ovat menetetyt työpäivät, julkisen hallinnon kustannukset ja toteutumatta jääneet investoinnit. (Krug ym. 2005,31).

2.5 Taustojen vaikutukset seurusteluväkivaltaan

Vanhempien välinen väkivalta vaikuttaa aina haitallisesti myös lapsiin. Vaikutukset voivat olla niin fyysisiä, psyykkisiä kuin henkisiäkin oireita. Lapsi voi oireilla kokeensa ja näkemänsä väkivaltaa monin eri tavoin. Väkivallan vaikutuksia aivotointaan on tutkittu. Jatkuva stressi, jonka perheolosuhteet aiheuttavat, vaikuttavat lapseen monin eri tavoin. Lapset voivat ilmentää pahoinvointiaan masennuksena, aggressiivisena käytöksenä, oppimis- ja käytöshäiriöinä sekä esimerkiksi itsesyytöksinä. Koetun väkivallan arvellaan myös altistavan väkivallalle myös myöhemmällä iällä. (Bildjuschkin & Ruuhilahti 2010, 110–111.)

Poliisiammattikorkeakoulun julkaiseman tutkimuksen mukaan seurusteluväkivaltaa kohdanneilla nuorilla on usein taustallaan myös muita väkivaltakokemuksia, perheongelmia ja riskikäyttäytymistä. Kyselyyn vastanneet nuoret kertoivat kyselyssä van-

hempien runsaasta riitelystä, alkoholinkäytöstä sekä omasta päihteiden käytöstään. Nuoren sosiaalisen taustan muut ongelmat voivat lisätä seurusteluväkivallan riskiä tai ne voivat olla väkivallan seurausta. (Niemi 2010.)

Väkivallalle altistuminen vaikuttaa nuoreen monin eri tavoin. Vaikutukset riippuvat iästä, sukupuolesta, väkivallan määrästä, kestosta ja laadusta sekä vakavuusasteesta. Lasten ja nuorten suhde kotona tapahtuvaan väkivaltaan on aina aktiivinen vaikka usein sen oletetaan olevan passiivinen. He eivät ole vain sivustakatsojia, joita tapahtumat eivät millään lailla kosketa. Lapset seuraavat vanhempiensa käytöksestä ja esimerkiksi puheenpainosta merkkejä siitä, onko kehkeytymässä uusi väkivaltainen tilanne. Merkkien seuraaminen vie lapselta paljon energiaa ja hänen on vaikea keskittyä omiin touhuihinsa. Osa saattaa jäädä kotiin päivystämään eikä siksi lähde ulos tai kavereiden luo, kuten normaalisti kuuluisi tehdä. Nuorten kohdalla voi käydä niin, että jatkuva rauhattomuus, levottomuus ja turvattomuus kotona ajavat nuoren esimerkiksi jengeihin tai majailemaan kaverin luokse. Kodin kuuluisi kuitenkin olla se turvallinen paikka, jossa lapsen tai nuoren ei tarvitse vahtia tai huolehtia aikuisten tekemisistä. (Oranen 2001, 48–51.)

Väkivaltaa kokeneiden lasten ja nuorten pitkäaikaiset seuraukset riippuvat lapsen kehitystasosta ja siitä, milloin väkivaltaa on kokenut. Kouluikäisillä väkivallalle altistuminen voi vaikeuttaa kaverisuhteita, aiheuttaa käytöshäiriöitä tai altistaa kiusaamiselle. Joskus myös lapsesta itsestään voi tulla kiusaaja. Koulunkäynti saattaa kärsiä; oppimisvaikeudet ja erilaiset emotionaaliset oireet, kuten pelot, ahdistuneisuus, syyllisyyden tunteet sekä häpeä voivat lisääntyä. Lisäksi alkoholin, lääkkeiden ja huumaiden käyttö, varastelu, karkailut sekä yölliset poissaolot voivat lisääntyä huonojen kotiolosuhteiden takia. Nuoruusiällä väkivaltakokemuksiin liittyy erityisesti masentuneisuutta sekä kohonnutta itsemurha-alttiutta, liian varhaista itsenäistymistä ja vaikeuksia tulevissa seurustelusuhteissa. Yleensä vaikeuksia on myös minäkuvan luomisessa sekä sen ylläpitämisessä. Seuraukset ulottuvat yleensä pitkälle aikuisuuteen ja näkyvät psyykkisinä ongelmina; itsetunnon heikkoutena, turvattomuuden tunteena ja arvottomuuden kokemisena. Tällöin on vaikea esimerkiksi henkilökohtaisen elämän valinnoissa tehdä oikeutta itselleen ja päätöksiä oman parhaansa mukaan. Tämä lisää parisuhteessa alttiutta vääristyneisiin vuorovaikutus- ja vallankäyttömalleihin. (Lepistö 2010, 28–29.)

2.6 Lait uhrin turvana

Lähisuhdeväkivalta kokonaisuudessa koskettaa kohteena olevaa ihmistä monella elämän osa-alueella. Fyysinen ja seksuaalinen väkivalta ovat vakavia rikoksia, joista tekijä voidaan saattaa vastuuseen. Suomessa väkivaltaa kokeneelle on erilaisia oikeuksia ja lakeja puolellaan. Näitä ovat muun muassa rikoslaki, laki lähestymiskielosta, lastensuojelulaki sekä muu perheväkivaltaan liittyvä lainsäädäntö. (Nettiturvakoti b, 2013.)

Vuonna 1995 pahoinpitelystä yksityisellä paikalla, myös kotona, tuli virallisen syytteen alainen rikos. Lain pohjimmaisena tarkoituksena on, että kotona tapahtuviin väkivaltarikoksiin suhtaudutaan samalla vakavuudella ja samoilla rikosoikeudellisilla seuraamuksilla kuin mihin tahansa muuhun väkivaltarikokseen. Kotiin tullut poliisipartio tekee rikosilmoituksen tapahtuneesta väkivaltatilanteesta; myös pahoinpitelyn yritys on rangaistava teko. Laki jakaa pahoinpitelyt kolmeen eri ryhmään: lievä pahoinpitely, pahoinpitely sekä törkeä pahoinpitely. Pahoinpitelyn aste arvioidaan vammojen, tekotavan sekä sen aiheuttamien henkisten kärsimysten perusteella. Rikoksen uhrilla on aina oikeus saada maksuton oikeusavustaja sekä esitutkinnan, että mahdollisen oikeudenkäynnin ajaksi uhrin tuloista riippumatta. Valtio maksaa avustajan. Esimerkkejä, joissa avustajaa voidaan käyttää, ovat muun muassa seksuaalirikos, läheisen ihmisen tekemä väkivalta sekä muu henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuva rikos.(Nettiturvakoti b, 2013.)

Suomessa on käytössä myös lähestymiskielto, jonka rikkominen on rangaistava teko. Lähestymiskiellon tarkoituksena on, että henkilö, joka uhkaa toisen henkeä, terveyttä, vapautta, rauhaa tai muuten vakavasti häiritsee toista, voidaan kieltää ottamasta yhteyttä tai muulla tavoin lähestymästä itsensä uhatuksi kokenutta henkilöä. Lähestymiskieltohakemukset käsitellään aina kiireellisinä ja lähestymiskielto voidaan määrätä myös väliaikaisena. Sitä haetaan poliisilta tai suoraan käräjäoikeudelta. Aloitteen lähestymiskiellon määräämiseksi voi uhrin itsensä lisäksi tehdä poliisi, syyttäjä tai sosiaaliviranomainen. Vuonna 2005 lakiin lähestymiskiellostosta tuli lisäys, joka koskee perheen sisäistä lähestymiskieltoa. Perheen sisäinen lähestymiskielto voidaan määrätä, jos samassa osoitteessa asuvan uhkauksista tai muusta käytöksestä voidaan päätellä, että hän tulisi todennäköisesti tekemään toisen henkilön henkeen, terveyteen tai

vapauteen kohdistuvan rikoksen. Perheen sisäisessä lähestymiskiellossa edellytykset sen määrittämiseen ovat tiukemmat kuin tavallisen lähestymiskiellon. (Nettiturvakoti b, 2013.)

Myös lastensuojelulaki turvaa omalta osaltaan väkivaltaa kokenutta henkilöä. Lastensuojelulain mukaan jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen kasvuympäristöön sekä tasapuoliseen ja monipuoliseen kehitykseen, johon ei kuulu väkivalta. Jokaisella kansalaisella on oikeus tehdä ilmoitus lapsiin kohdistuvista laiminlyönneistä, vaaroista, heitteillejätöistä tai pahoinpitelyistä. Lastensuojelulaki velvoittaa erityisesti virkaa tai julkista tointa hoitavia työntekijöitä tekemään ilmoituksen sosiaaliviranomaisille perhe- tai yksilökohtaisen ilmoituksen lapsesta, joka on lastensuojelun tarpeessa. Työntekijöillä on velvollisuus tehdä ilmoitus myös poliisille, mikäli heillä on syytä epäillä lapsen kohdistunutta seksuaalirikosta. (Nettiturvakoti b, 2013.)

Omien lakien lisäksi Suomessa noudatetaan yleisiä sopimuksia, kuten Euroopan ihmisoikeussopimusta sekä YK:n lapsen oikeuksien yleissopimusta. Lasten ja nuorten oikeuksia ei voida turvata pelkästään lastensuojelulain keinoin, vaan niiden toteuttaminen edellyttää myös muuta lainsäädäntöä. Niiden toteutumisen valvominen on muita viranomaisia ja laajemmin koko yhteiskuntaa koskeva tehtävä. Tärkeä osa ehkäisevän työn toteuttamisessa on neuvolalla, päivähoidolla ja koululla. (Sosiaaliportti 2.5.2013.)

Tasa-arvo, syrjimättömyys ja oikeus väkivallasta vapaaseen elämään ovat keskeisiä ihmisoikeuksien periaatteita. Ihmisoikeudet ovat universaaleja ja jokainen saa täysimääräiset ihmisoikeudet syntymässään. Ne ovat luovuttamattomia eikä niitä voi koskaan menettää. Yksilön itsemääräämisoikeus on keskeinen päämäärä ihmisarvoisen elämän edistämisen kannalta. Tämä tarkoittaa vapautta valita oman elämänsä suunta, oikeutta koskemattomuuteen ja omiin rajoihin. Luovuttamattomat ihmisoikeudet kuuluvat myös sukupuolivähemmistöille, eli intersukupuolisille ja transsukupuolisille. Myös vammaisilla ihmisillä on yhtäläiset oikeudet, vaikka vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien kunnioitus ei aina olekaan ollut itsestään selvää. (Aaltonen 2012, 41–45.)

3. OPINNÄYTETYÖNI TOTEUTUS

Opinnäytetyöni virallisena tilaajana toimi Outokummun kaupungin nuorisotoimi, mutta yhteistyökumppaneina olivat Outokummun koulutoimi sekä Pohjois-Karjalan Ensikotiry. Seuraavaksi esittelen pääpiirteittäin kaikki kolme toimijaa.

Outokummun nuorisotoimi kuuluu Outokummun kaupungin sivistystoimen alle. Vuonna 2007 Outokummussa yhdistettiin vapaa-aikalautakunta (nuoriso, kulttuuri, liikunta, kirjasto) ja koulutuslautakunta (perusopetus, lukio, opistot, joukkoliikenne) sekä siirrettiin päivähoito sosiaali- ja terveyslautakunnasta yhdeksi lautakunnaksi, eli sivistyslautakunnaksi. Sivistyslautakunnan päätehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja kestävää kehitystä alueella. Sivistyslautakunta noudattaa toiminnassaan kansainvälisiä sopimuksia (esim. YK:n lasten oikeuksien sopimus), velvoittavia EU-lainsäädäntöjä (perussopimukset, asetukset, direktiivit, päätökset), Suomen perustuslakia, eduskuntalakeja, erityislakeja (esim. lukiolaki), yleislakeja (esim. kuntalait), alempien viranomaisien antamia oikeussäädöksiä (esim. Opetushallituksen määräykset) sekä tasavallan presidentin, valtioneuvoston ja ministeriön asetuksia. (Sivistyslautakunta 1.1.2013-, diat 1-14.)

Outokummun nuorisotoimen, joka on tutkimukseni virallinen tilaaja, päätavoitteena on tukea nuorten elämää arkena ja vapaa-ajalla sekä tehdä yhteistyötä muiden nuorisotyötä tekevien toimijoiden kanssa, kuten esimerkiksi järjestöt, seurakunnat ja koulut. Nuorisotoimessa työskentelee tällä hetkellä yksi nuoriso-ohjaaja sekä yksi oppisopimuskoulutuksessa oleva työntekijä. Nuorisotoimen tiloissa työskentelee myös työ- ja yksilövalmentaja Nuorisoverstaalta sekä etsivä nuorisotyöntekijä. Nuorisotoimi ylläpitää myös nuorisokahvilaa Servoa, joka on auki viikoittain ja jonka yhteydessä järjestetään erilaista toimintaa ja tapahtumia. Nuorisotoimi on myös aktiivisesti mukana järjestämässä ja toteuttamassa leirejä paikallisille. (Outokumpu nuoriso 2013.)

Outokummun peruskoulut osittain yhdistyivät muutama vuosi sitten, jolloin 5-9. luokkalaiset siirtyivät samaan rakennukseen opiskelemaan. Peruskoulua kutsutaan nimellä Kummun koulu. Kummun koulussa työskentelee noin 50 opettajaa ja 10 avustajaa. Hallinnosta vastaavat rehtori ja kaksi apulaisjohtajaa. Kummun koululla on myös oma koulusihteeri, terveydenhoitaja ja kiinteistönhoitaja, koulukuraattori on mo-

lempien yksiköiden (luokat 1.-4. ja 5.-9.) yhteinen. (Outokummun kaupunki 6.4.2010.)

Pohjois-Karjalan Ensikoti ry on paikallinen lastensuojelujärjestö. Pohjois-Karjalan Ensikoti ry on perustettu Outokumpuun vuonna 1959 ja se on toiminut aktiivisesti siitä asti. Pohjois-Karjalan Ensikoti ry kuuluu valtakunnalliseen Ensi- ja Turvakotien liittoon ja on yksi sen 28 jäsenyhdistyksestä. Yhdistyksen perustehtävänä on matalankynnyksen ennaltaehkäisevä avopalvelutoiminta, joka pohjautuu lastensuojeluun; tarkoituksena on turvata lapsen oikeus suotuisiin kasvuolosuhteisiin ja turvalliseen kehitykseen, tukea vanhemmuutta ja perhettä, sekä ennaltaehkäistä ja katkaista perheväkivaltaa. (Pohjois-Karjalan Ensikoti ry 2013.)

Pohjois-Karjalan Ensikoti ry toteuttaa Ensi- ja turvakotien liiton Turvaverkko-hanketta paikallisesti Outokummussa. Hanke on kolmivuotinen ja hankkeen päätavoitteena on lisätä nuorten turvallisuutta sekä ehkäistä perhe-, lähisuhde- ja seurusteluväkivaltaa. Tavoitteena on lisätä nuorten osallisuutta voimaantumista vahvistaen. (Ensi- ja turvakotien liitto 2013.) Outokummussa paikallisessa Turvaverkko- hankkeessa on monia eri alan toimijoita yhdessä. Hankkeeseen ja seurusteluväkivaltaan liittyen on muun muassa järjestetty Kuvapaja-työpaja, jossa taiteen avulla innostamalla ja osallistamalla nuoria saatiin käsittelemään seurusteluväkivaltaa. Opinnäytetyöni tulokset esitellään myös kyseisen hankkeen päätösseminaarissa.

3.1 Opinnäytetyöni tavoitteet, tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää Outokumpulaisten 7.- 9. luokkalaisten nuorten kokemuksia seurusteluväkivallasta. Tutkimustulosten avulla on tarkoitus tuottaa tietoa Outokumpulaisille toimijoille ja luoda pohjaa seurusteluväkivallan ennaltaehkäisyyn sekä ennaltaehkäisevän työn kehittämiseen.

Tavoitteenani oli kartoittaa nuorten kokemuksia seurusteluväkivallasta ja saada tietoa siitä, kuinka yleistä seurusteluväkivaltaa on nuorten keskuudessa. Kysely toteutettiin Outokummun peruskoulussa opinto-ohjauksen ja terveystiedon tunneilla. Kyselyyn

osallistumiseen tarvittiin sekä huoltajan että nuoren oma suostumus. Keskeisimmät tutkimuskysymykset olivat:

- Tunnistavatko nuoret seurusteluväkivallan merkit?
- Ovatko nuoret kokeneet seurusteluväkivaltaa?
- Osaavatko nuoret toimia, mikäli kokevat seurusteluväkivaltaa?

Opinnäytetyökysely toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Määrällisessä tutkimuksessa tietoa tarkastellaan numeerisesti. Tutkittavia asioita ja niiden ominaisuuksia käsitellään yleisesti kuvaillen numeroiden avulla. Määrällisessä tutkimuksessa mittaaminen on erilaisten ihmiseen liittyvien asioiden ja ominaisuuksien määrittämistä mitta-asteikolle. (Vilkka 2007, 14–17.)

Yksi syy siihen, miksi valitsin kvantitatiivisen tutkimuksen oli se, että siten pystyin ottamaan tutkimukseeni suuren joukon vastaajia. Sen myötä tutkimus on luotettavampi. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla pystyin myös turvaamaan vastaajien anonyymiyden. Koska myös koulumaailma on hyvin hektinen ja ylimääräiseen on vaikeasti järjestettävissä aikaan, nettikysely oli nopein ja helpoin tapa toteuttaa kysely, vaikuttamatta liikaa koulupäiviin ja tuntien kulkuun.

3.2 Aineiston keruu

Suoritin aineiston keruun Webropol- nettikyselynä. Kysymykset muotoilin itse ja ne sisälsivät sekä avoimia, että monivalintaisia kysymyksiä. Kaikki kysymykset asetettiin pakolliseksi, jolloin kysymyksistä ei voinut hypätä yli. Testasin kysymyksiä myös alikäisillä sekä aikuisilla ennen kyselyn lähettämistä. Tämän jälkeen muokkasin kysymyksiä vielä uudelleen. Valitsin nettikyselyn siksi, että se oli nopein ja helpoin vaihtoehto kerätä näinkin suuri aineisto sotkematta koulupäiviä liikaa. Myös itse aineisto tallentui nettikyselyn avulla suoraan ohjelmistoon, josta sitä oli helppoa lähteä analysoimaan. Tein myös erillisen analysointisuunnitelman (liite 2.), jonka avulla tulosten analysointi pysyi koko ajan hallinnassa, enkä lähtenyt sivuraiteille. Kyselyn suunnittelussa piti ottaa huomioon, että kysymykset ymmärretään oikein ja että niihin on help-

po vastata. Kyselynlaadinnassa täytyi miettiä kysymysten asettelua erityisesti nuorten näkökulmasta.

Kyselyn pystyi jakamaan neljään eri osioon: taustatietoihin, päihteiden käyttöön, perhetaustaan sekä itse seurusteluväkivaltaan ja sen käsitteisiin. Taustatiedoissa kysyin esimerkiksi ikää, sukupuolta ja luokka-astetta.

Päihteiden käytön kohdalla kysyin nuorten omaa päihteiden käyttöä; käyttääkö mahdollisesti jotain päihdettä ja kuinka usein. Päihteiden käytöstä kysyin myös seurusteluväkivaltaosiossa selvittääkseni, onko mahdollisissa seurusteluväkivaltatilanteissa päihteillä ollut osuutta asiaan.

Perhetaustoja kysyessä yritin muotoilla kysymykset niin, että perheestä selviäisi perustietoja; keitä omaan perheeseen kuuluu ja ovatko vanhemmat esimerkiksi töissä vai työttömiä. Kysyin myös, onko nuoren kotona ollut tilanteita jotka kuuluisivat perhe- tai lähisuhdeväkivallan piiriin.

Seurusteluväkivaltaosiossa oli muun muassa valmiita vastausvaihtoehtoja, joista täytyi valita sopivimmat kuvaamaan käsitystään seurusteluväkivallasta. Kysyin myös seurusteluväkivallan määrittelystä avoimilla kysymyksillä, joihin sai itse määritellä omasta mielestään seurusteluväkivallan täyttävät merkit. Seurusteluväkivaltaosiossa kysyin myös nuoren omasta seurusteluhistoriasta yleisellä tasolla sekä juuri tutkimuskysymyksiini vastaavia kysymyksiä.

Kyselyn verkko-osoitteen lähetin kuraattorille, joka puolestaan toimitti sen eteenpäin opettajille, joiden tunneilla kyselyyn oli tarkoitus vastata. Koulun toiveesta kyselyyn vastaamiseen annettiin aikaa marras- ja joulukuu. Aineistoin keruuseen ja sen aloitukseen vaikutti paljon se, että koulussa oli juuri vaihtunut opintojakso. Kyselyyn ei käytännössä vastattu kuin kahden viimeisen viikon ajan ennen joululoman alkua, mikä varmasti vaikutti kyselyyn vastanneiden määrään. Otannasta tuli pienempi kuin oletin.

3.3 Hypoteesini tälle tutkimukselle

Alkualettamukseni tälle tutkimukselle, joiden myötä lähdin kyselyä toteuttamaan, olivat seuraavanlaiset:

- nuoret eivät tunnista, mitä seurusteluväkivalta on
- mahdollista väkivaltaa nähneet ja kokeneet nuoret, ovat nähneet ja kokeneet sitä myös lapsuudessaan
- päihteiden käytöllä on vaikutusta seurusteluväkivaltilanteisiin
- perhetaustoilla on vaikutusta nuorten kokemaan väkivaltaan
- tytöt ovat kokeneet seurusteluväkivaltaa enemmän kuin pojat

Yritin muotoilla tutkimuskysymykseni niin, että saisin tutkimusongelmieni lisäksi vastauksia omille hypoteeseilleni.

Mielestäni oli myös huomionarvoista, että kyseessä oli arkaluontoinen asia, eikä siihen välttämättä vastattaisi rehellisesti. Nuoret saattoivat pelätä asioiden ilmitulemistä tai nimettömyyden paljastumista. Suostumuslomakkeiden palautumista odotellessa mietin myös mahdollista katoa otannassa ja siihen vaikuttavia seikkoja. Seurusteluväkivallan ollessa arka aihe monien huoltajat eivät ehkä halunneet huollettaviensa vastaavan kyselyyn henkilökohtaisista ja omakohtaisistakin syistä johtuen. Myös vastaajien ollessa nuoria, heidän mielenkiintonsa ei välttämättä riittänyt kyselyn täyttämiseen kunnolla tai totuudenmukaisesti.

4. OPINNÄYTETYÖNI TULOKSET

Suostumuslomakkeet lähetettiin kaikille 7.-9. luokkalaisille nuorille, joita oli yhteensä 202 oppilasta. Suostumuksia alkoi palautumaan hyvään tahtiin takaisin ja yhteensä niitä palautui 93, jolloin kokonaiskato kyselystä oli 109. Olin erittäin tyytyväinen palautuneeseen määrään, koska odotin kadon olevan suurempi.

Kyselyä lähdin analysoimaan Webropolin automaattisen yleisraportin avulla. Tämä helpotti selkeästi analysointityötä, koska kaikki vastaukset olivat suoraan luettavissa

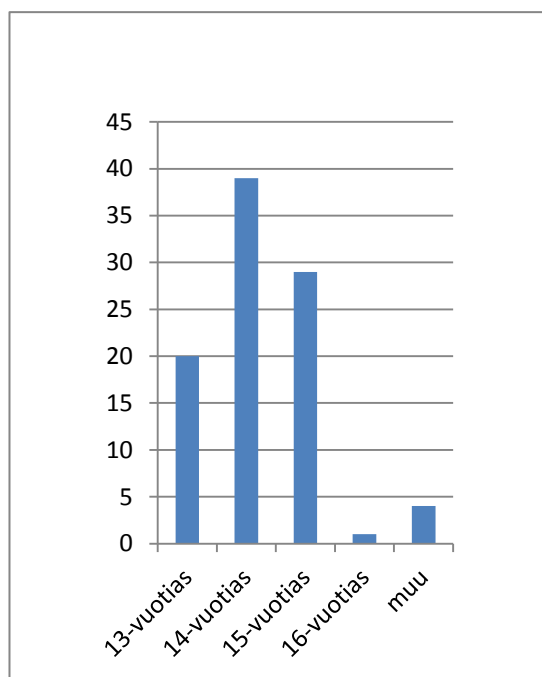
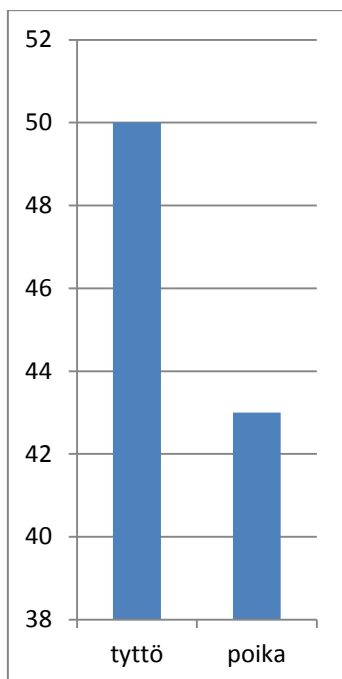
ohjelmassa. Yleisraporteista pystyi helposti huomaamaan myös niin sanotut valheeliset vastaukset, jotka otin huomioon tuloksia analysoidessani. Sellainen oli esimerkiksi kysymys vastaajien iästä, johon oli vastattu epärealistisilla lukemilla.

Olen jakanut kyselyn tuloksien analysoinnin kolmeen eri osioon: kyselyyn vastanneiden taustatiedot, tutkimuskysymykset ja omat hypoteesini tälle tutkimukselle. Analysoinnin jälkeen olen tehnyt myös omat johtopäätökseni tähän tutkimukseen nojaten.

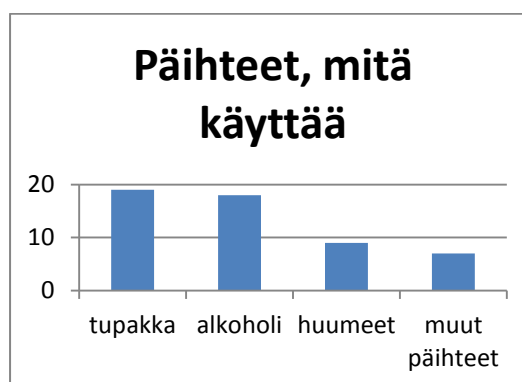
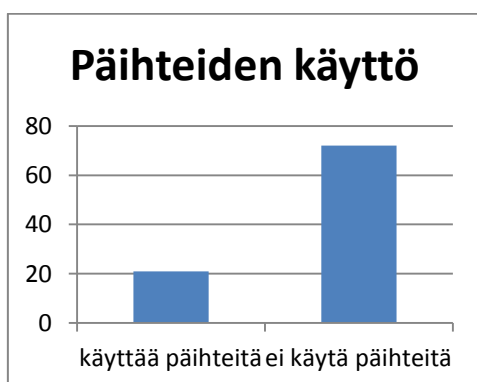
4.1 Kyselyyn vastanneiden taustatiedot

Kyselyyn vastasi siis yhteensä 93 nuorta. Näistä nuorista tyttöjä oli 50 ja poikia 43, jolloin sukupuolijako oli melko tasainen ja tutkimuksesta pystyi tekemään melko luotettavia päätelmiä sukupuolierojen välillä.

Kyselyyn vastanneista 7. luokkalaisia oli 20, 8. luokkalaisia 51 ja 9.luokkalaisia 22. Vastanneiden oppilaiden ikäjakauma oli seuraava; 20 oppilasta oli 13-vuotiaita, 39 oppilasta oli 14-vuotiaita, 29 oppilasta 15-vuotiaita, yksi 16-vuotias ja neljä oppilasta oli huijannut ikänsä, jolloin heidän ikähaarukkinsa oli 44–104-vuotta. Nämä neljä jo alkuun ”huijannutta” olen ottanut huomioon analysoidessani tuloksia ja niiden luotettavuutta.

Kyselyyn vastanneista nuorista 21 ilmoitti käyttävänsä päihteitä. Eri vastausvaihtoehtoista sai valita useamman vaihtoehdon, joten päihteiden laatu jakautui seuraavalla tavalla: tupakkaa poltti 19 oppilasta, alkoholia käytti 18 oppilasta, huumeita 9 oppilasta ja muita päihteitä ilmoitti käyttävänsä 7 oppilasta. Oppilaat, jotka käyttivät muita huumeita, ilmoittivat niiden olevan bensa ja lääkkeet.

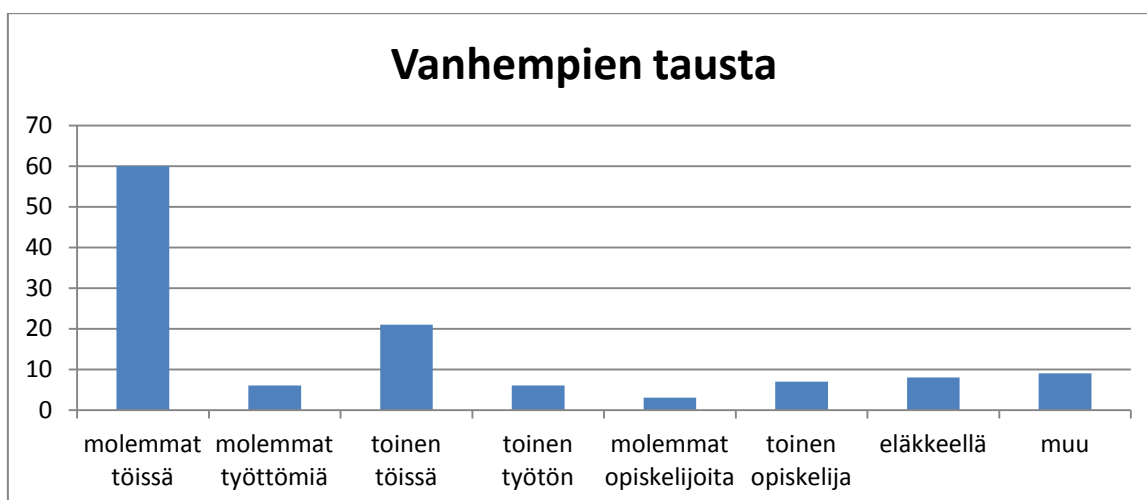
Tupakkaa polttaneista henkilöistä 16 ilmoitti polttavansa usein (päivittäin/viikoittain), alkoholia käyttävistä 8 henkilöä ilmoitti käyttävänsä alkoholia usein (päivittäin/viikoittain) ja muita huumeita käyttävistä 8 henkilöä ilmoitti käyttävänsä huumeita

usein (päivittäin/viikoittain). Tässä vaiheessa yllätyin erityisesti siitä, kuinka pieni osa nuorista ilmoitti käyttävänsä päihteitä. Odotin päihteiden käyttäjien lukemien olevan isompia ja uskon, että kyselyyn on vastattu melko rehellisesti koska sen sai tehdä anonyymisti. Uskon kuitenkin myös, että erityisesti alkoholin kohdalla vastauksissa on liioiteltu. Viikoittainen alkoholin käyttö on tässä yhteydessä mielestäni realistisempi kuin alkoholin käyttö päivittäin.

Päihteiden käytön tuloksia olisi ollut helpompi analysoida, mikäli kysymysten rakenne olisi ollut erilainen. Järkevin ratkaisu olisi ollut, että mikäli vastaaja ilmoitti käyttävänsä tiettyä päihdettä, olisi hän myös ilmoittanut kuinka paljon kyseistä päihdettä käyttää.

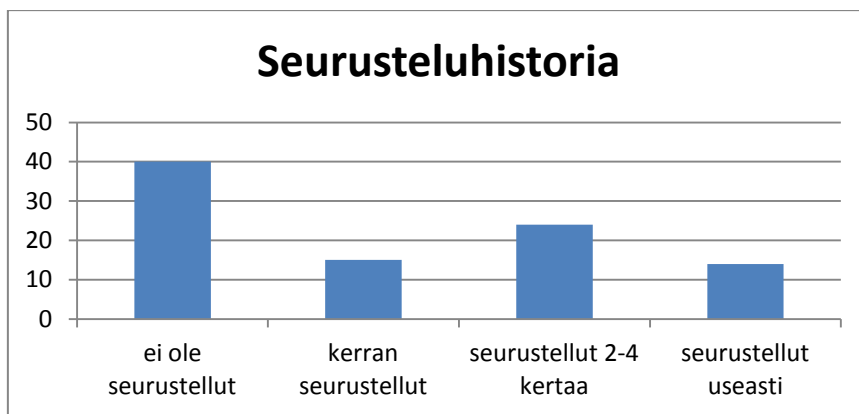
Seuraavaksi kysyin perhetaustasta. Tässä vaiheessa analysointia huomasin mielestäni niin sanotun turhan kysymyksen, joka oli ”Millainen on perheesi ja ketä siihen kuuluu?” Mielestäni kysymyksestä turhan teki siihen annettu avoin vastausvaihtoehto. Perhetaustasta kysyin kuitenkin myös toisella kysymyksellä, jossa selvitettiin vanhempien sosioekonomista taustaa. Sosioekonomisella taustalla tarkoitetaan henkilön asemaa yhteiskunnan rakenteessa. Sosioekonominen tausta muodostuu pääasiassa henkilön toiminnasta ja perheestä. (Tilastokeskus 2014).

Kyselyyn vastanneista 60 oppilaan vanhemmista molemmat olivat työssäkäyviä. 6 oppilaan vanhemmat olivat molemmat työttömiä. 21 kyselyyn vastanneen vanhemmista toinen oli työssäkäyvä ja 6 henkilön vanhemmista toinen työtön. 3 kyselyyn vastanneen vanhemmista molemmat olivat opiskelijoita ja 7 henkilön vanhemmista toinen oli opiskelija. 8 henkilön vanhemmat olivat jo eläkkeellä ja 9 henkilön vanhemmat olivat ”muuta.” Muu, mikä – osioon sai vastata vapaasti, jolloin selvisi, että olin unohtanut yhden tärkeän vastausvaihtoehdon, jota en ollut ottanut huomioon. Vapaissa vastauksissa tähän annettiin vastaukseksi kuollut.

Tätä kysymystä tehdessäni mietin, kysynkö vanhemmista vai huoltajista, mutta päädyin kysymään vanhemmista. Perusolettamuksenani oli niin sanottu tavallinen perhe, johon kuuluvat molemmat vanhemmat. En lähtenyt tätä erottelemaan sen takia, koska perhemuotoja on nykyisin hyvin monenlaisia, jolloin tämän kysymyksen esittäminen olisi pitänyt tehdä monella eri tavalla ja eri vastausvaihtoehdolla. Olettamuksenani myös oli, että vaikka jonkun kyselyyn vastanneen vanhemmat olisivat eronneet, vastaaja vastaisi silti miettien omaa biologista äitiään tai isäänsä. Tuloksia analysoidessani huomasin kuitenkin, että taustatietokysymykset koskien perhettä eivät olleetkaan hyviä. Niiden pohjalta en saanut luotettavasti analysoitua omaa hypoteesiani, eli sitä onko perhetaustoilla vaikutusta nuoren kokemaan seurusteluväkivaltaan. Tästä johtuen, en siis saanut tälle hypoteesilleni pohjaa, pitääkö paikkaansa vai ei, koska sitä ei yksinkertaisesti pystynyt vastausten pohjalta analysoimaan.

Viimeinen taustatietoja koskeva kysymys oli omasta seurusteluhistoriasta. 40 vastaajista ei ole koskaan seurustellut, kerran seurustelleita oli 15 oppilasta. 24 oppilasta oli seurustellut 2-4 kertaa ja 14 henkilöä oli seurustellut vielä useammin.

Seurustelleista oppilaista kerran seurustelleita tyttöjä oli 11, 2-4 kertaa seurustelleita 16 ja useasti seurustelleita oli 4. Seurustelleista oppilaista kerran seurustelleita poikia oli 4, 2-4 kertaa seurustelleita 8 ja useasti seurustelleita oli 10. Yhteensä seurustelleita tyttöjä oli 31 ja poikia 22. Tyttöillä oli seurustelukokemusta enemmän kuin pojilla.

4. 2 Aiemmat kokemukset perheväkivallasta

Halusin myös selvittää nuorten mahdollisia kokemuksia perheväkivallasta, onko tilanteita ollut vai ei. Niin kuin jo aiemmin harmikseni totesin, suoraa yhteyttä perheväkivaltatilanteista en voinut tehdä seurusteluväkivalta tilanteisiin liittyen kysymyksistä ja niiden vastauksista johtuen, mutta joitain asioita sain selville tällä tutkimuksellani.

Kysyin perheväkivaltatilanteista ensin kysymyksellä jossa sai valita valmiista vastausvaihtoehdoista tilanteita, joita on joutunut kotona joskus seuraamaan. 79,6 % on seurannut kotona riitelyä, 33,3 % tavaroiden heittelyä, huutamista 63,4 %, lyömistä 21,5 % ja muunlaista väkivaltaa 15,1 %. Tässä yhteydessä kysyin myös alkoholin käytöstä kotona ja ilmeni, että runsasta alkoholin käyttöä kotona on joutunut seuraamaan 22,6 %. Edellä mainittuja tilanteita kerran tai pari on joutunut seuraamaan 66,7 %, mutta usein (päivittäin/viikoittain) runsasta alkoholin käyttöä on joutunut seuraamaan 23,7 %. Melkein 3 kymmenestä joutuu siis seuraamaan kotona väkivaltaisia tilanteita tai runsasta alkoholin käyttöä melko usein. Tämä on huolestuttavaa ja siihen tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Kodin tulisi olla turvallinen kasvupaikka lapsille ja nuorille, eikä siellä tulisi joutua kokemaan väkivaltaisia tilanteita tai runsasta alkoholin

käyttöä. 12,9 % nuorista ilmoitti, että on itse joutunut perheväkivallan kohteeksi ja saman verran ilmoitti myös, ettei osaa sanoa onko kokenut vai ei. Mielestäni tämä tukee sitä, etteivät nuoret tunnista kunnolla perheväkivallan merkkejä, kuten eivät seurusteluväkivallankaan merkkejä. Palaan näihin myöhemmin. Kysyin perheväkivaltatilanteisiin liittyen, onko alkoholilla ollut mahdollisesti osuutta väkivaltatilanteisiin. 50 % nuorista ilmoitti, että kotona tapahtuneet väkivaltatilanteet ovat tapahtuneet alkoholin vaikutuksen alaisena ja 8,3 % ei osannut sanoa, oliko päihteillä ollut osuutta tapahtuneisiin väkivaltatilanteisiin. Tässä taas mielestäni korostuu alkoholin vaikutus väkivaltatilanteisiin. Mikäli alkoholin käyttö vähenisi, olisiko väkivaltatilanteita niin paljon kuin nyt?

4.3. Tutkimuskysymykseni

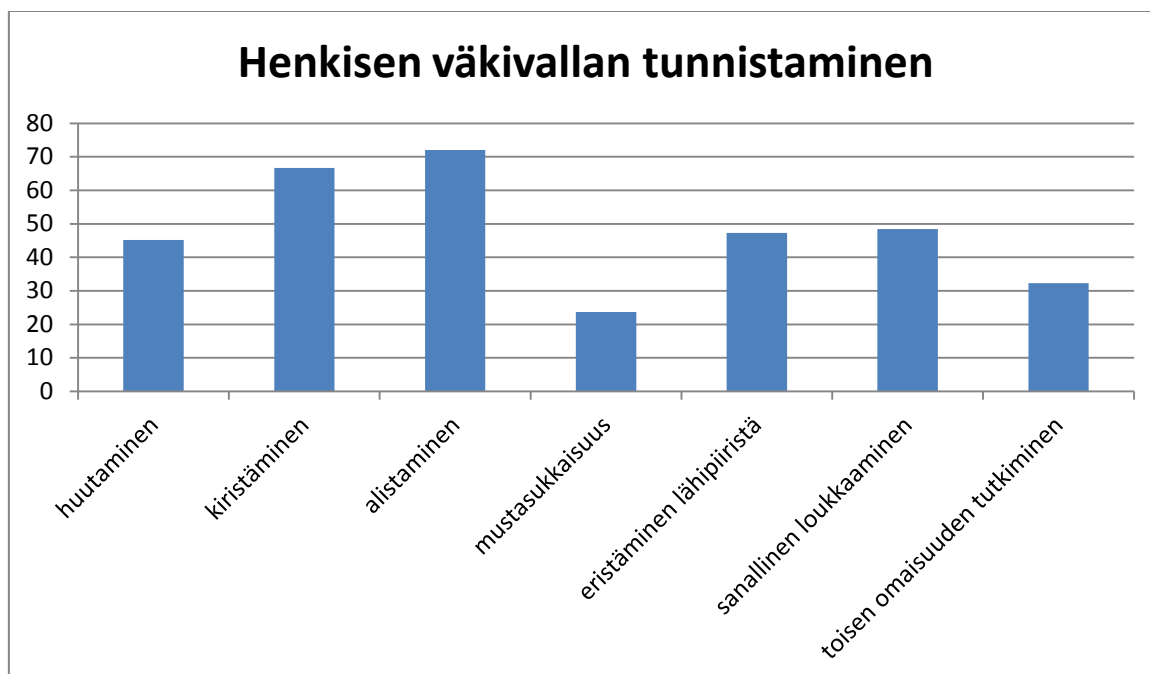
Tässä osiossa olen analysoinut tutkimuskysymyksiini liittyviä kysymyksiä. Tutkimuksen avulla yritettiin selvittää kolmeen eri kysymykseen vastausta: ovatko nuoret kokeneet seurusteluväkivaltaa, tunnistavatko he sen ja osaavatko he toimia kohdattaessaan seurusteluväkivaltaa.

Seurusteluväkivallan merkkien tunnistamiseen oli kaksi eri kysymystä; toisessa täytyi valmiista vastausvaihtoehdoista valita kaikki omasta mielestään sopivimmat kuvaamaan seurusteluväkivaltaa ja toisessa omin sanoin määritellä, mitä seurusteluväkivalta on.

Seurusteluväkivallan merkit tunnistettiin mielestäni kohtalaisesti kysymyksessä, jossa oli valmiit vastausvaihtoehdot. Vastausvaihtoehdot olivat sekoitettu niin, että vastausvaihtoehtoja oli kaikkiin kolmeen kategoriaan; henkiseen, fyysiseen ja seksuaaliseen väkivaltaan.

Henkiseen väkivaltaan vastausvaihtoehtoina olivat: huutaminen, kiristäminen, alistaminen, mustasukkaisuus, eristäminen lähipiiristä, toisen loukkaaminen sanallisesta ja toisen omaisuuden kuten kännykän tutkiminen. Huutamista väkivaltana piti 45,2 %, kiristämistä 66,7 %, alistamista 72 %, mustasukkaisuutta 23,7 %, eristämistä lähipiiri-

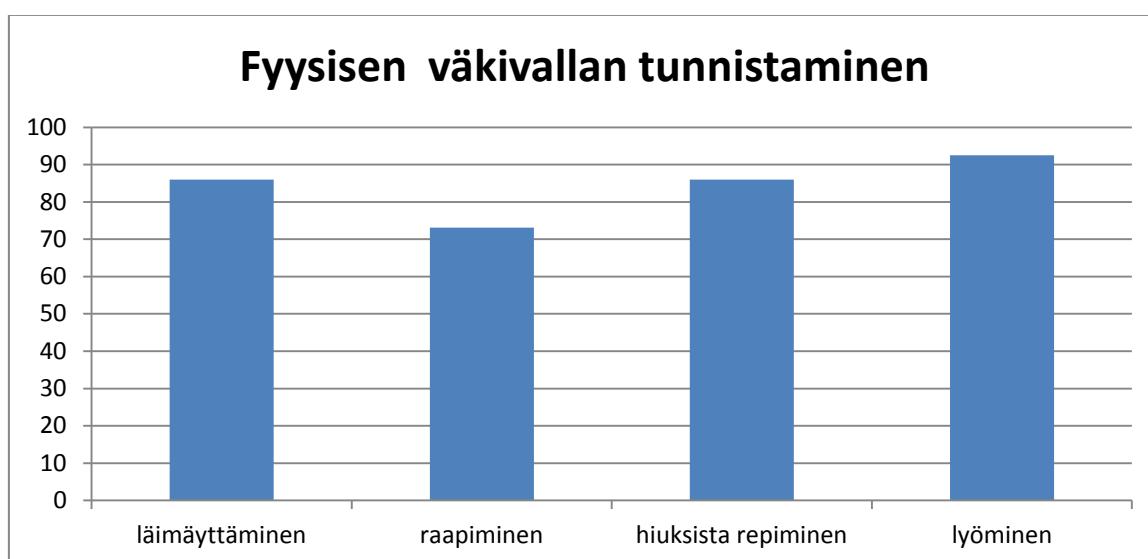
ristä 47,3 %, toisen loukkaamista sanallisesti 48,4 % ja toisen omaisuuden, kuten kännykän tutkimista 32,3 % kyselyyn vastanneista.

Mielestäni henkisen väkivallan merkit ovat tunnistettu melko huonosti ja sieltä nousi huolestuttavia esimerkkejä esille. Prosentuaalisesti luvut ovat jokaisessa melko pienet, koska olisin olettanut tulosten olevan lähemmäs sata prosenttia lähes jokaisen. Erityisen huolestuttavaa minusta oli, että mustasukkaisuuden käsittäminen vastauksissa jäi niin pienelle prosentille. Pitävätkö nuoret mustasukkaisuutta välittämisen merkinä? Kokevatko he sen kuuluvan suhteeseen? Tietysti tervettä ja pientä mustasukkaisuutta voidaan pitää parisuhteessa normaalina. Mustasukkaisuus ei kuitenkaan saa mennä liiallisuuksiin, koska silloin se ei kuulu enää normaaliin ja tasapainoiseen suhteeseen. Alle puolet vastaajista oli sitä mieltä, ettei eristäminen lähipiiristä, sanallinen loukkaaminen ja toisen omaisuuden tutkiminen ole väärin. Tämäkin herättää paljon kysymyksiä ja mielestäni jo omalta osaltaan vastaa alkuolettamukseeni, etteivät nuoret tunnista seurusteluväkivallan piirteitä. Sanallisen loukkaamisen tunnistamisen vähyys voi johtua nuorisokulttuurista, jossa on tapana leikkimielisesti ja epätosissaan haukkua toista. Ymmärtävätkö nuoret, että seurustelusuhteeseen toisen haukkuminen ei kuitenkaan kuulu? Jokaisella on myös oikeus omiin henkilö-

kohtaisiin tavaroihin ja niiden käyttöön. Kenenkään omaisuutta ei saa tutkia, ei edes seurustelusuhteessa. Tämänkin asian tunnistaminen on ollut vähäistä, joten katsovatko nuoret että kumppani saa tutkia puhelimen tai esimerkiksi Facebook-tilin, koska he seurustelevat? Onko nuorilla mahdollisesti käsitys, että jos seurustellaan, kaikki on yhteistä? Hyväksyvätkö nuoret kenties kontrollin seurustelusuhteissa?

Fyysiseen väkivaltaan vastausvaihtoehtoina olivat läimäyttäminen, raapiminen, hiuksista repiminen ja lyöminen. Läimäyttämisen väkivallaksi tunnisti 86 %, raapimisen 73,1 %, hiuksista repimisen 86 % ja lyömisen 92,5 % kyselyyn vastanneista. Fyysisen väkivallan merkit tunnistettiin paremmin, kuin henkisen väkivallan merkit. Tämä voi johtua siitä, että fyysinen väkivalta yleensä on melko tunnettu ja näkyvä asia. Jokaisen vastauksen kohdista tulisi mielestäni olla sata prosenttia, mutta mikään ei ole. Jokaisella kun kuitenkin on oikeus fyysiseen koskemattomuuteen, voi vain miettiä miksi väkivallan tunnistaminen on jäänyt alle sadan prosentin? Lyömisen tunnistamattomuudessa ainoa selitys on mielestäni pilailuvastauksissa, mutta se on vain oletamus, jota en voi luotettavasti todistaa. Muita kohtia nämä huijausvastauksetkaan eivät selitä. Koetaanko ehkä, että seurustellessa on oikeus koskea toiseen hieman väkivalloin? Luullaanko, että on oikein läimäyttää toista, jotta tämä olisi esimerkiksi hiljaa? Mielestäni tämä on erityisen huolestuttavaa ja olisikin mielenkiintoista tehdä jatkotutkimus, miksi tunnistusprosentit ovat noin pienet?

Seksuaalisen väkivallan vastausvaihtoehtoina olivat: seksiin painostaminen, kiristäminen seksillä ja muu seksuaalinen väkivalta. 64,5 % tunnisti seksiin painostamisen, 69,9 % tunnisti kiristämisen seksillä ja muun seksuaalisen väkivallan tunnisti 79,6 % kyselyyn vastanneista. Nämä lukemat ovat mielestäni erityisen huolestuttavia, sillä kyseessä on seksuaalinen kanssakäyminen. Jokaisessa kohdassa tunnistuksen olisi voinut ajatella olevan sadan prosentin luokkaa, mutta tässäkin tunnistusprosentit ovat todella pieniä. Jokaisella on oikeus päättää itse, milloin on valmis seksuaaliseen kanssakäymiseen ja kenen kanssa, siihen ei koskaan saisi painostaa tai kiristää. Mielestäni tunnistuksen pienuudesta johtuen, seksuaalinen kanssakäyminen ei ole nuorille täysin selkeä ajatus. Kuvittelevatko nuoret kenties, että suhteessa on oikein painostaa tai kiristää seksiin? Tai että seksuaalinen kanssa käyminen tulisi aloittaa, mikäli toinen sitä haluaa ja itse ei?

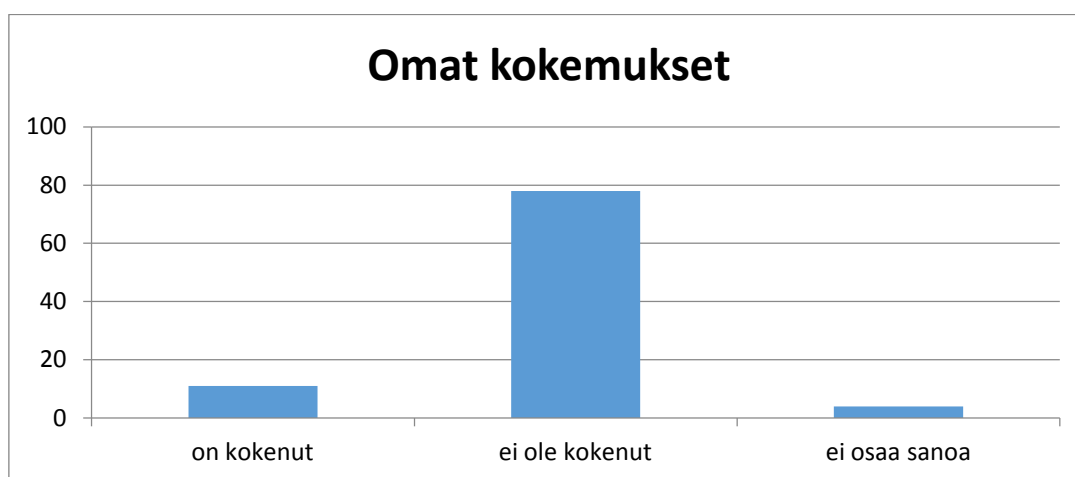

Nuoret saivat myös määritellä ennen edellistä kysymystä itse, mitä heidän mielestään seurusteluväkivalta on. Tässä vastaukset eroavat selkeästi valmiisiin vastausvaihtoehtoihin nähden. Lähes kaikki, jotka olivat vastanneet jotain muuta kuin en tiedä tai en osaa sanoa, kuvailivat, että seurusteluväkivalta on sitä, että lyö toista tai muuten aggressiivisesti käyttäytyy toista kohtaan. Tämän kysymyksen perusteella on selkeästi havaittavissa, että fyysinen väkivalta on jotenkin tunnistettavissa. Vapaissa vastauksissa vain muutama koski seksuaalista tai henkistä väkivaltaa, jota ei siis tunnisteta tai yhdistetä ainakaan suoraan seurusteluväkivaltaan. Vapaissa vastausvaihto-

ehdoissa eräs asia pisti silmään. Niissä nimittäin puhuttiin kumppanista. Vastauksiin oli laitettu myös, että ”tyttö/poikaystävä” lyö toista. Oli siis selkeästi ajateltu, että väkivaltaa voivat toteuttaa sekä tyttö että poika.

Näistä kysymyksistä voi luotettavasti päätellä, etteivät nuoret täysin tunnista seurusteluväkivaltaa. Vaikka vastaukset tukevat hypoteesiani, ovat ne silti erittäin huolestuttavia. Nuorilla ei selkeästi ole käsitystä, mikä on suhteessa oikein ja mikä väärin, mitä tulee sietää ja mitä ei tai mihin on valmis ja mihin ei.

Seuraavaksi yritin selvittää, ovatko nuoret itse kokeneet seurusteluväkivaltaa. 11 oppilasta ilmoitti kokeneensa seurusteluväkivaltaa, 78 oppilasta ilmoitti, ettei ole kokenut seurusteluväkivaltaa ja 4 oppilasta ei osannut sanoa, onko kokenut vai ei. Tämä oli mielenkiintoista, koska neljä henkilöä eivät osanneet sanoa olivatko kokeneet vai eivät ja 11 ilmoitti suoraan kokeneensa. Aiemmin tuli jo ilmi, etteivät nuoret tunnista seurusteluväkivallan merkkejä. Ovatko nämä yksitoista henkilöä juuri kokeneet fyysisistä väkivaltaa, joka oli tunnistettu edes jotenkin? Ovatko kysymykseen kieltävästi vastanneet kuitenkin kokeneet seurusteluväkivaltaa, mutteivät tunnistanee sitä sellaiseksi? Onko väkivalta voinut olla heidän mielestään jotain miedompaa?

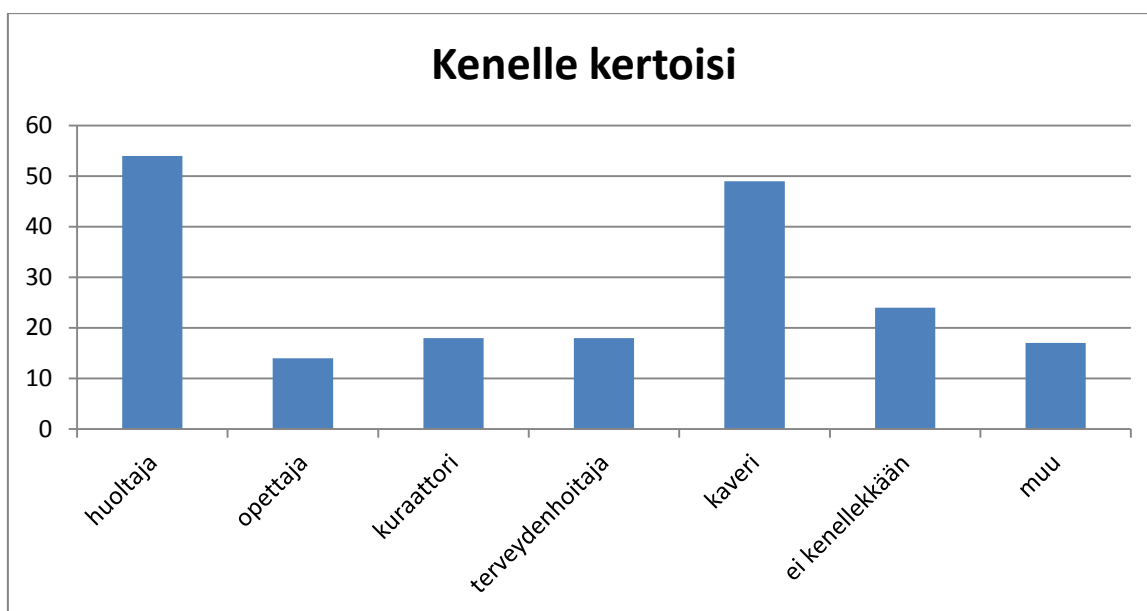
Seurusteluväkivaltaa kokeneista oppilaista 7 oli tyttöjä ja 4 oli poikia. 4 poikaa oli ilmoittanut, etteivät osaa sanoa ovatko kokeneet vai ei. Tässä siis on havaittavissa, että sukupuolten välillä on huomattavia eroja. Alkualettamuksenani oli, että tytöt ovat

kokeneet seurusteluväkivaltaa enemmän kuin pojat. Tutkimukseni tukee tätä hypoteesia, sillä otannan ollessa esimerkiksi kymmenkertainen, olisi tuloksena 70 tyttöä ja 40 poikaa. Tällöin se on selkeämmin havaittavissa.

Alkuolettamuksenani oli, että päihteillä on osuutta nuorten kokemaan seurusteluväkivaltaan. Tutkimuksessa selvisikin, että päihteillä on suuri vaikutus nuorten kokemaan seurusteluväkivaltaan. 54,5 % ilmoitti olleensa itse päihtyneenä kokiessaan seurusteluväkivaltaa ja 90,9 % ilmoitti tekijän olleen päihtyneenä seurusteluväkivaltilanteissa. 9,1 % ei halunnut kertoa, onko itse tai tekijä ollut päihtyneenä seurusteluväkivaltilanteissa. Tästä voi päätellä, että yksi suuri syy seurusteluväkivaltilanteisiin on alkoholi. Mielestäni tämä on huomion arvoinen asia. Pitäisikö seurusteluväkivallan ohella nuorten päihdekulttuuriin kiinnittää enemmän huomiota? Pitäisikö kenties päihdetyössä ottaa myös seurusteluväkivalta huomioon?

Viimeisenä tutkimuskysymyksenäni oli, että osaavatko nuoret toimia kohdatessaan seurusteluväkivaltaa. Tätä yritin selvittää muun muassa nuorta itseään mutta myös lähipiiriä koskevilla kysymyksillä, esimerkiksi kuinka toimisit mikäli sinä tai ystäväsi kokisitte seurusteluväkivaltaa. Näihin kysymyksiin oli sekä valmiita että avoimia vastausvaihtoehtoja.

54 oppilasta ilmoitti, että mikäli itse tai läheinen kokisivat seurusteluväkivaltaa, kertoisi hän siitä huoltajalle. 14 oppilasta kertoisi opettajalle, 18 oppilasta kuraattorille ja 18 oppilasta terveydenhoitajalle. 49 oppilasta taas kertoisi asiasta kaverille, mutta 24 oppilasta ei kertoisi kenellekään. Nämä kaikki vastausvaihtoehdot olivat valmiita, lisäksi ”kertoisin muulle, kenelle?”- osioon sai vastata vapaasti. Muu -osioon oli vastannut 17 oppilasta. Näistä vastauksista nousivat päällimmäisenä muut sukulaiset ja sisarukset sekä oma kumppani mikäli ei itse kokisi väkivaltaa kumppanin puolelta. Vastausvaihtoehdoista sai valita yhden tai useamman.

Tästä on selkeästi pääteltävissä se, että vanhempia kohtaan nuoren luottamus on suuri. Koulumaailman henkilöstöön luottamuksen määrä on taas huomattavasti pienempi. Itse henkilökohtaisesti oletin, ettei huoltaja olisi ensimmäinen vaihtoehto kenelle kertoa nuoruuden tietynlaisesta kapinavaiheesta johtuen. Voisi ajatella, että omalle vanhemmalle on tuossa ikävaiheessa hankala puhua, oli asia vakava tai ei. Kouluhenkilöstölle kertomisen vähyys voi olla selitettävissä sillä, että luottamus voi olla henkilösidonnaista. Jos et esimerkiksi tule kuraattorin kanssa henkilökohtaisesti toimeen tai henkilökemiat eivät toimi, ei nuori silloin todennäköisesti lähde tällaiselle henkilölle omasta elämästään tai siihen liittyvistä asioista kertomaan. Kaverille kertomisesta en yllättynyt, koska kaverisuhteet ovat nuoruudessa niin korkeassa asemassa. Nuorelle on varmasti helpompi puhua asioista kavereiden kesken, kuin jonkun muun henkilön kanssa. Huolestuttavinta tässä kuitenkin oli se, ettei 24 oppilasta kertoisi kenellekään. Olisi kuitenkin ehdottoman tärkeää, että nuorella olisi joku, jolle kertoa mikäli itse kokee tai tietää jonkun läheisen kokeneen seurusteluväkivaltaa. Mikä siihen voi olla syynä, että osa vaikenisi asiasta? Kukaan ei pysty puuttumaan tai auttamaan, mikäli asiasta ei tiedetä. Voiko kyseessä olla, ettei nuorella ole läheisiä kenelle puhua ja kehen pystyisi luottamaan? Voiko olla, että nuori häpeää ja syyttää itseään, jolloin ei halua kertoa?

Seuraavaksi kysyin avoimesti, miten toimisi mikäli itse tai läheinen kokisi seurusteluväkivaltaa. Suurin osa ilmaisi kertovansa asiasta jollekin, esimerkiksi mummolle, äidille, sisaruksille tai kummeille. Osa ilmaisi kertovansa asiasta koulussa esimerkiksi terveydenhoitajalle tai kuraattorille. Suurin osa myös ilmaisi, että haluaisivat auttaa, mutteivät oikein tiedeneet millä tavoin auttaisivat. Pieni osa turvautuisi väkivaltaan hakkaamalla hakkaajan. Tästä oli selkeästi pääteltävissä, että nuorilla olisi halua auttaa, mutta keinot ovat hukassa. Ei olla täysin varmoja kenen puoleen kääntyä tai minne ohjata esimerkiksi kaveri, joka kokee seurusteluväkivaltaa. Mikä olisi luotettava taho, kenen puoleen kääntyä ja kuka veisi asiaa eteenpäin?

Kysyin tämän kysymyksen jälkeen avoimessa kysymyksessä, miten haluaisi seurusteluväkivaltaa käsiteltävän esimerkiksi koulussa, nuorisotalolla tai muussa vastavassa paikassa. Vastauksista nousi selkeästi esille halu puhua aiheesta enemmän. Haluttiin myös esimerkiksi koulussa käsiteltäväksi, mitä seurusteluväkivaltaan kuuluu ja mitä pitäisi tehdä sitä kohdatessaan. Toivottiin luottamuksellista keskustelua, jossa varmasti kuunnellaan eikä tuomita nuoria. Epätietoisuus aiheesta kokonaisuudessaan oli suuri. Nuoret eivät tunnistanee seurusteluväkivallan merkkejä, eivätkä sitä mikä on oikein ja mikä väärin, eivätkä tiedeneet täysin kenen puoleen kääntyä tai mitä asian eteen olisi tehtävissä.

Aihe ja kysely herättivät myös nuorissa selvästi erilaisia tunteita, koska kysyin vielä avoimena kysymyksenä, millaisia ajatuksia kysely heissä herätti. Vastanneista monen mielestä kysely oli hyvä ja se herätti ajatuksia itsen ja lähipiiriin liittyen. Moni oli myös sitä mieltä, että kyselyn tehtyään he eivät halua koskaan joutua kokemaan seurusteluväkivaltaa. Osalla kysely herätti valitettavasti myös ahdistusta ja pelkoa. Moni oli tässä kysymyksessä ilmaissut haluavansa tietää enemmän seurusteluväkivallasta, osalla taas kysely herätti aggressioita ja halua tehdä ”toimintoja” asioiden eteen.

Haluan myös kirjoittaa kaksi ajatusta suoraan nuorten suusta, jotka mielestäni kiteyttävät tämän koko opinnäytetyön tarkoituksen:

”Että seurustelu väkivalta on järkyttävää! En halua että kukaan joutuu kokemaan sitä..”

”Seurusteluväkivalta on todella huonoa käytöstä, olen oppinut sen tämän kyselyn myötä, kiitos paljon että teitte meille tällöisen mahdollisuuden!”

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä osiossa käyn läpi kyselyä, siitä esiinnousseita asioita sekä sitä, kuinka asioita voisi lähteä kehittämään eteenpäin, erityisesti jokaisen kolmen toimijan näkökulmasta.

Tuloksista nousi mielestäni selkeästi esille se valitettava tosiasia, etteivät nuoret kunnolla tunnista mitä seurusteluväkivalta on. Osa merkeistä tunnistettiin, mutta mielestäni kaikkein isoimmat ja pahimmat asiat jäivät aivan liian pienelle tunnistukselle. Erityisesti henkisen- ja seksuaalisen väkivallan tunnistus jäi pieneksi, samoin kuin osa fyysisen väkivallan merkeistä. Mielestäni kyselystä nousi esille se, että suurimmalla osalla on jonkun verran käsitystä siitä, mitkä asiat täyttävät seurusteluväkivallan merkit. He eivät kuitenkaan olleet näistä täysin varmoja. Tähän tulisi erityisesti kiinnittää huomiota nuorten keskuudessa, koska seurustelu on yksi olennainen osa nuoruutta.

Suurin osa kyselyyn vastanneista ei ollut vielä seurustellut, eikä näin ollen ollut kokenut seurusteluväkivaltaa. Osa kuitenkin oli jo seurustellut ja ilmoitti suoraan kokeneensa seurusteluväkivaltaa. Seurusteluväkivallan merkkejä ei kuitenkaan tunnistettu, joten uskon, että todellinen seurusteluväkivaltaa kokeneiden määrä on suurempi. Tuloksista tuli ilmi, että alkoholilla on myös suuri osuus kokemuksiin. Mielestäni olisi siis tärkeää kiinnittää seurusteluväkivallan ohella huomiota enemmän nuorten alkoholikäyttämiseen. Mikäli alkoholinkäyttö vähentyisi, myös seurusteluväkivalta voisi vähentyä. Mikäli seurusteluväkivalta taas vähentyisi, se voisi ennaltaehkäistä tietynlaisten kierteiden syntymistä ja asioiden pahentumista tulevaisuudessa. Se olisi niin yksilön, kuin koko yhteiskunnan kannalta parempi vaihtoehto.

Vaikka tulokset osoittivat, että nuoret ovat pääasiassa valmiita kertomaan jollekin henkilölle mikäli he itse tai läheinen kokee seurusteluväkivaltaa, he eivät tieneet

keneen ottaa yhteyttä. Mieleeni nousi myös kysymys, osaisivatko nuorten vanhemmatkaan viedä asiaa eteenpäin, mikäli nuoret eivät itsekkään tiedä kenelle?

Erityisen tärkeänä katson sen, että jo nuorisotyöntekijä tietäisi ja huomaisi seurusteluväkivallan merkit ja ymmärtäisi koko asian merkityksen. Nuorisotyöntekijä kuitenkin toimii nuorten parissa heidän elämässään ja vapaa-ajallaan, jolloin kynnys keskusteluun voi olla pienempi. Nuorisotyöntekijällä on yleensä myös hyvät verkostot, jolloin asiaa ja tietoutta voisi levittää eteenpäin.

Vaikka nuoret eivät kunnolla luota kouluhenkilöstöön, mielestäni koulu on oivallinen paikka tavoittaa suurin osa paikkakunnan nuorista kerralla. Kouluissa on yleensä tiloja ja järjestää esimerkiksi erilaisia työpajoja tai tilaisuuksia, vaikka aika koulumaailmassa ylimääräisen järjestämiseen onkin tiukalla. Kouluissa voisi kuitenkin järjestää esimerkiksi työpajan liittyen seurusteluväkivaltaan. Työpajaa voisi pitää joku muu henkilö kuin kouluhenkilöstö, esimerkiksi nuoriso-ohjaaja tai vastaava. Opettajat ja kuraattorit ovat nuorille arkipäivää, jolloin heitä vastaan kapinoidaan herkemmin. Siten nuorille saattaisi olla helpompaa vastaanottaa tietoa ja keskustella aiheesta jonkun muun ulkopuolelta tulevan henkilön kanssa. Mieltäni jäi askarruttamaan se asia, etteivät nuoret kertoisi koulun henkilökunnalle asiasta, koska pelkäsivät tuomitsemista, kuulematta jäämistä ja sitä, uskottaisiinko heitä. Onko kaikki nykyisin niin tarkasti ajoitettua, ettei yksinkertaisesti jää aikaa kuulla nuorta kunnolla? Jos nuori päättää juuri tietyllä hetkellä avautua ongelmistaan jollekin aikuiselle, onko jollain aikaa juuri sillä hetkellä kuunnella nuorta?

Koska Outokummussa on ollut meneillään Turvaverkko- hanke, joka käsittelee juuri kyseistä aihepiiriä, olisiko sen kautta mahdollista tehdä niin sanottu polku, jolloin kaikki nuorten parissa toimivat tietäisivät mihin ja keneen ottaa yhteyttä, kohdatesaan seurusteluväkivaltaa kokeneen nuoren? Onko mahdollista löytää joku henkilö, johon voi ottaa yhteyttä ja kuka auttaa asiassa eteenpäin? Erityisesti Turvaverkko-hankkeen myötä valmis verkosto on jo olemassa. Verkostossa toimivat henkilöt ovat ainakin jollain asteella tietoisia ilmiöstä, olisiko valmiin verkoston avulla helpompi viedä asioita eteenpäin? Myös jokainen näistä kolmesta toimijasta tekee jo tiivistä yhteistyötä, olisiko mahdollista heidän kauttaan levittää tietoa vanhemmille ja valistaa vanhempia enemmän? Itsekään en tällä hetkellä tiedä, mihin tahoon tai keneen otta-

sin yhteyttä, mikäli minä itse tai läheiseni kokisimme seurusteluväkivaltaa. Mieleeni ei tule ketään sellaista toimijaa tai henkilöä, kenen puoleen kääntyisin tai jonka tietäisin osaavan auttaa.. Kuka olisi se henkilö tai se taho, joka juuri Outokummussa osaisi auttaa tilanteen sattuessa?

Aihepiiri on varmasti vieras melko monelle aikuisellekin, vaikka varmasti jokainen termin kuullessaan tietää suurin piirtein mistä on kyse. Niin kuin kyselyni osoitti, aihe on ajankohtainen niinkin pienellä paikkakunnalla kuin Outokumpu ja mielestäni sitä voidaan verrata myös valtakunnallisesti; jos se on ongelmana jo näinkin pienellä paikkakunnalla, on se varmasti ongelma myös muualla. Nuoret ovat nuoria paikkakunnasta ja sen koosta riippumatta. Nuoruuteen myös kuuluu tunnusomaisia piirteitä, joista yksi on seurustelu. Mieleeni heräsi kysymys, miksi aiheesta ei ole kirjoitettu tai sitä ei ole tutkittu. Parisuhdeväkivaltaa on kyllä tutkittu ja siitä on kirjoitettu, mutta miksi nuoret ja heidän suhteensa ovat jääneet tässä taka-alalle? Mielestäni asiaa tulisi tutkia enemmän, koska asian ennaltaehkäisyllä olisi monta positiivista vaikutusta niin yksilöllisellä kuin yhteisölliselläkin tasolla. Jokaisen nuoren parissa toimivan tulisi tietää sekä seurusteluväkivallan merkit, että se minne ohjata nuori seurusteluväkivaltaa kohdatessaan. Tietoutta pitäisi lisätä niin nuorten kuin heidän vanhempinsa keskuudessa.

Outokummussa on hyvät yhteistyöverkostot, joiden avulla on mahdollista ainakin paikallisella tasolla lähteä kehittämään asiaa eteenpäin. Tähän on ensin tietysti löydettävä henkilöt, jotka kehittämistä organisoivat ja vetävät. Ensi- ja turvakotien liitto on ainoita tahoja Suomessa, joka on alkanut kiinnittämään huomiota myös seurusteluväkivaltaan. Turvaverkko- hanke kuuluu Ensi- ja turvakotien liiton alaisiin hankkeisiin ja vaikka hanke itsessään loppui, onko mahdollista sen kautta ja sen avulla syntyneistä verkostoista lähteä kehittämään Outokummussa juuri sitä polkua, joka jakaa tietoa ja osaa auttaa ja toimia seurusteluväkivaltatilanteissa?

6 LOPUKSI

Tätä opinnäytetyötä oli erittäin mielenkiintoista tehdä. Yhteistyö eri tahojen välillä tämän opinnäytetyön toteutuksessa toimi hyvin, asioita saatiin hyvin alulle ja tehtyä.

Kuitenkin tässä opinnäytetyössä ja tutkimuksessa oli omat vaikeutensa, suurin niistä oli minusta teoriapohjan puute. Alkuoletuksenani ennen kirjallisuuteen tutustumista oli se, että aiheesta on kirjoitettu ja aihetta on varmasti tutkittu. Karu todellisuus selvisi hyvin nopeasti. Jouduin etsimällä etsimään aiheesta tietoa ja osittain järkytyin sen vähyydestä. Mielenkiintoni aihetta kohtaan heräsi entisestään tutkimuksen edetessä. Vaikka kyselyni ei täysin onnistunutkaan, olen silti siihen ja sen tuloksiin tyytyväinen. Aihepiiri oli erittäin arka, mutta iso kiitos kuuluu nuorille, jotka siihen siitä huolimatta vastasivat.

Tämä tutkimukseni oli vain pintaraapaisu asiaan ja ilmiön selvittämiseen ja toivon, että sitä lähdetään kehittämään eteenpäin. Outokummussa yhteistyö toimii hyvin eri toimijoiden välillä, joten puitteet asian kehittämiseksi ovat ainakin kunnossa. Tämä tutkimus herätti enemmän lisäkysymyksiä, kuin mihin se osasi vastata. Heräsi paljon ahdistusta, kysymyksiä ja ihmetystä, joihin ei tämän tutkimuksen myötä voinut vastauksia löytää. Uskon kuitenkin, että tutkimuksellani on ollut merkitystä itse nuoriin ja heidän parissa toimiville, asia on nostettu uudella tavalla esille ja kehittämisideoita on syntynyt. On enää toimijoista kiinni kuinka asiaa lähdetään viemään eteenpäin ja ottaako joku asiakseen organisoida kehittämistä. Jokainen toimijoista voisi jo omalta osaltaan omassa toimipisteessään aloittaa kehittämisen ennaltaehkäisystä. Toivon, ettei asia haudaudu muiden joukkoon, vaan että se nostettaisiin kunnolla esille niin paikallisella kuin valtakunnallisellakin tasolla!

LÄHTEET

Aalto- Setälä, Teija & Marttunen, Mauri 2007. Nuoren psyykkinen oireilu – häiriö vai normaalia kehitystä? Nuorisolääketiede. Viitattu 13.4.2014 Verkkojulkaisu.

Aaltonen, Jussi 2012. Turvataitoja nuorille. Opas sukupuolisen häirinnän ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyyn. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes Print – Tampereen Yliopistopaino Oy

Aaltonen, Marjo & Ojanen, Tuija & Vihunen, Riitta & Vilén, Marika. Nuoren aika. Porvoo: WSOY

Bildjuschkin, Katriina & Ruuhilahti, Susanna 2010. Puhutaan seksuaalisuudesta. Ammatillisia kohtaantumisia sosiaali- ja hoitotyössä. Helsinki: Kustannus - Osakeyhtiö Kotimaa

Dunderfelt, Tony 2011. Elämänkaaripsykologia. Helsinki: WSOYpro Oy

Ensi- ja turvakotien liitto 2013. Turvaverkko- hanke. Viitattu 10.10.2013.
<http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/tyomuodot/vakivaltatyo/turvaverkko-hanke/>

Hannus, Riitta & Mehtola, Sirkku & Natunen, Luru & Ojuri, Auli (toim.) 2011. Veitsenterällä. Naiseus ja parisuhdeväkivalta. Ensi- ja turvakotien liitto. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy

Irti Huumeista ry 2013. Huumausaineet. Viitattu 22.10.2013
http://www.irtihuumeista.fi/tietoa_ja_tukea

Kataja, Kati 14.12.2012. Sekakäyttö ja lääkkeiden väärinkäyttö. Viitattu 24.2.2014.
<http://www.nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/paihdekaytto>

Krug, Etienne G. & Dahlberg, Linda L. & Mercy, James A. & Zwi,Anthony B. & Lozano, Rafael. Suomentanut Salomaa Eila. Väkivalta ja terveys maailmassa – WHO:n raportti 2005. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Lepistö, Sari 2010. Nuorten kokema perheväkivalta. Malli hyvinvoinnista ja selviytymisestä. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print

Maunu, Antti 29.10.2012. Juomisen sosiaalinen paine – alkoholi porukan voiteluaineena? Viitattu 24.2.2014 <http://www.nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/alkoholi>

MLL Vanhempainnetti 2013. Viitattu 14.10.2013.

http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/12_15-vuotias/persoonallisuus_ja_tunne-elama/

Niemi, Jenni 2010. Seurusteluväkivalta nuorten kokemana. Pro gradu- tutkielma. Tampereen yliopisto: sosiaalitutkimuksen laitos.

Nettiturvakoti a 2013. Väkivaltaisen suhteen tunnusmerkkejä. Viitattu 2.10.2013 https://www.turvakoti.net/site/?lan=1&page_id=169

Nettiturvakoti b 2013. Perheväkivalta ja laki. Viitattu 22.10.2013 https://www.turvakoti.net/site/?lan=1&page_id=16

Nuorisotutkimusseura 2013. Ystävyyssuhteet ja nuorten sosiaalisuus vapaa-ajalla. Viitattu 11.11.2013. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/node/324>

Ollila, Hanna 14.11.2013. Tupakointi – haitallinen kaikille. Viitattu 24.2.2014. <http://www.nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/tupakointi>

Oranen, Mikko 2001. Perheväkivallan varjossa. Raportti lapsikeskeisen työn kehittämisestä. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 30. Helsinki: Nykypaino Oy

Outokummun kaupunki 6.4.2010. Kummun koulu. Viitattu 11.11.2013. <http://www.outokummunkaupunki.fi/Resource.phx/sivut/sivut-outokummun-perusopetus/henkilokunta/index.htx#>

Outokumpu Nuoriso 2013. Viitattu 11.11.2013. <http://www.outokummunkaupunki.fi/Resource.phx/sivut/sivut-outokumpu-nuoriso/leiritoiminta/index.htx>

Pohjois-Karjalan Ensikoti ry 2013. Toiminta-ajatus. Viitattu 10.10.2013.

http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/jasenyhdistykset/pohjois-karjalan_ensikoti_ry/

Rahkonen, Fanni 2010. Opettajan taustamateriaali. ”Nuoren elämän tärkeimmät asiat.” Työterveyslaitos. Oulun yliopisto.

Sivistyslautakunta 1.1.2013 – powerpoint esitys. Sivistyslautakunnan jäsenen tehtävät ja vastuu.

Sosiaaliportti 2.5.2013. Mitä on lastensuojelu? Viitattu 22.10.2013

http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/mita_on_lastensuojelu/

Selin, Anni 8.10.2012. Miksi alkoholia juodaan? Viitattu 24.2.2014.

<http://www.nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/alkoholi>

Säävälä, Hannu 2.9.2009. Lähisuhdeterrorin ja lievemmän väkivallan vertailua. Viitattu 13.4.2014 Verkostofoorumin dokumentti.

Tilastokeskus a. Poliisin tietoon tullut rikollisuus 2005. Perheväkivalta 1997-2005.

Viitattu 11.11.2013. http://www.stat.fi/til/polrik/2005/polrik_2005_2006-04-04_tie_001.html

Tilastokeskus b. Poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tulleeseen rikollisuuteen 2013. Viitattu 13.4.2014. http://www.stat.fi/til/polrik/2013/polrik_2013_2014-04-02_kat_001_fi.html

Tilastokeskus 2014. Sosioekonominen asema. Viitattu 24.2.2014.

https://www.stat.fi/meta/kas/sosioekon_asema.html

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos a 2013. Seurusteluväkivalta. Viitattu 2.10.2013

http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/ehkaiseva/lahisuhde_perhevakivallan_ehkaisytyo/lahisuhde/seurusteluvakivalta

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos b 2013. Neuvoa-antavat päihdetyötä tekeville. Nuorten varhaisen alkoholin käytön riskit - verkkoaineisto. Viitattu 22.10.2013

http://www.thl.fi/fi_FI/web/neuvoa-antavat-fi/alkoholinkayton-varhainen-aloittaminen-altistaa-myohemmalle-ongelmakaytolle

Vilkka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerrus Oy

Liite 1.

Hei huoltaja!

Olen Anni Mielonen, viimeisen vuoden yhteisöpedagogi opiskelija Humanistisesta ammattikorkeakoulusta ja opinnäytetyöksi teen kyselyn Outokumpulaisten 7-9. luokkalaisten nuorten kokemuksista seurusteluväkivallasta.

Opinnäytetyöni tilaaja on Outokummun kaupungin nuorisotoimi ja kysely tehdään yhteistyössä koulutoimen ja Pohjois-Karjalan Ensikoti ry:n Turvaverkko-hankkeen kanssa. Alaikäisten ollessa kyseessä, tarvitsen huoltajan luvan nuoren osallistumiseen kyselyyn. Kysely toteutetaan Internet- kyselynä.

Kyselyn tavoitteena on hahmottaa, tunnistavatko nuoret seurusteluväkivallan, ovatko he kokeneet seurusteluväkivaltaa ja osaavatko hakea apua, mikäli kohtaavat seurusteluväkivaltaa. Tutkimustulosten perusteella yritetään kehittää uusia menetelmiä nuorten seurusteluväkivallan ennaltaehkäisyyn ja tietouden lisäämiseen.

Tutkimus tehdään täysin **anonymisti** ja **nimettömästi**! Kysely toteutetaan omon/terveystiedon tunneilla kouluaikana!

Ystävällisin terveisin,

Tarja Kallinen, nuoriso-ohjaaja (OPSO) 044 7559 597, tarja.kallinen@outokummunkaupunki.fi

Suvi Vihava, Koulukuraattori 044 7559 592, suvi.vihava@outokummunkaupunki.fi

Anni Mielonen, AMK- opiskelija 044 2699 053, anni.mielonen@luukku.com

Huollettavan allekirjoitus ja nimenselvennys

Huoltajan allekirjoitus ja nimenselvennys

Liite 2.

ANALYSOINTI SUUNNITELMA

Lähden analysoimaan tuloksia tutkimuskysymyksieni avulla, sekä myös omien hypoteesieni avulla. Näin ollen niin sanottu punainen lanka on koko ajan esillä, enkä lähde harhateille.

Tutkimuskysymykset ovat:

Tunnistavatko nuoret seurusteluväkivallan?

Ovatko he kokeneet seurusteluväkivaltaa?

Osaavatko toimia, mikäli kokevat sitä?

Hypoteesini ovat:

Nuoret eivät tunnista, mitä on seurusteluväkivalta

Mahdollista väkivaltaa nähneet ja kokeneet nuoret, ovat nähneet ja kokeneet sitä myös lapsuudessaan

Päihteiden käytöllä on vaikutusta väkivaltaan

Perhetaustoilla on vaikutusta nuorten kokemaan väkivaltaan

Tytöt ovat kokeneet väkivaltaa enemmän kuin pojat

Osaan kysymyksistä saan perusraporteista suorat vastaukset, mutta osaa joudun ehkä hieman ristiintaulukoimaan. Alkuperäisenä tarkoituksena oli verrata taustojen vaikutuksia seurusteluväkivaltakokemuksiin samoin kuin onko perheellä vaikutusta seurusteluväkivaltaan, mutta kysymyksien asettelusta johtuen tästä ei voi luotettavasti ristiintaulukoida.

Mikäli onnistun ristiintaulukoinnissa, aion ristiintaulukoida sukupuolten välisiä eroja, mikäli niitä on. Mikäli en pääse ohjelman kanssa yhteistyöhön, aion tehdä tämän manuaalisesti ilman ohjelmaa, käymällä jokaisen vastauksen erikseen läpi.